

**T.C.
NAMIK KEMAL ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

YÜKSEKLİSANS TEZİ

**KUZEY SAROZ BÖLGESİ'NİN EKONOMİK KALKINMASINDA
EKOTURİZMDEN YARARLANMA OLANAKLARI**

Nursel ÇEKMEZ

TARIM EKONOMİSİ ANABİLİM DALI

DANIŞMAN : Doç. Dr. Ahmet KUBAŞ

TEKİRDAĞ – 2009

Dç. Dr. Ahmet KUBAŞ danışmanlığında, Nursel ÇEKMEZ tarafından hazırlanan bu çalışma aşağıdaki jüri tarafından Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Juri Başkanı : Prof.Dr. İ. Hakkı İNAN

İmza :

Üye : Dç.Dr. Ahmet KUBAŞ

İmza :

Üye : Dç.Dr. Alpay HEKİMLER

İmza :

Fen Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulunun tarih ve sayılı
kararıyla onaylanmıştır.

Prof.Dr. Orhan DAĞLIOĞLU
Enstitü Müdürü

ÖZET

YÜKSEKLİSANS TEZİ

KUZEY SAROZ BÖLGESİNİN EKONOMİK GELİŞMESİNDE EKOTURİZMDEN YARARLANMA OLANAKLARI

Nursel ÇEKMEZ

Namık Kemal Üniversitesi

Fen Bilimleri Enstitüsü

Tarım Ekonomisinin Anabilim Dalı

Danışman: Doç. Dr. Ahmet KUBAŞ

Ülkemizde turizmin ekonomik anlamda büyümesini sağlayan önemli etkenlerden biri yeni gelişmekte olan turizm yöreleridir. Uzun vadede düşünüldüğünde geleceği olan bu bölgeler turizmin gelişme aşamasında mümkün olduğunca sürdürülebilir turizm politikaları ile desteklenmelidir.

Önemli turizm yörelerinden biri de temiz doğası bozulmamış çevresiyle Saroz körfezidir. Fakat bu bölgenin turizm potansiyelinin yüksek olmasına rağmen yıllarca yeterli yatırım yapılmamıştır. Saroz Körfezi kıyılarında görülen çarpık yapılaşma önemli bir tehdit oluşturmaktadır.

Saroz Körfezinin sahil köylerinde eski yerleşimler doğal yapısını koruyarak varlığını sürdürmektedir. Ancak, köylerde bulunan taş evler genelde kaderine terk edilmiştir. Yörede bulunan 300’ü aşkın taş ev aslına uygun olarak restore edilip ekoturizme kazandırılmalıdır.

İbrice Limanı bölgedeki turizm çekim merkezlerinden biridir. Farklı balık türleri ve dalış noktalarıyla ilgi çekmektedir. Gala gölü bölge yakınlarında turizm potansiyeli bulunan önemli bir göldür. Özellikle farklı kuş türleri açısından kuş gözlemciliği (ornitoloji) burada turizme hizmet vermelidir. Enez ve çevresinde nesli tükenmekte olan yılan balığı yöreye özgü bir değer olarak tanıtılmalıdır.

Bu çalışmada bölgenin turizm potansiyeli araştırılıp ekoturizmden yararlanılması için yapılması gerekenler ortaya konulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Ekoturizm, Saroz Körfezi, Taş Evler, Sürdürülebilir Ekoturizm, Kırsal Kalkınma

ABSTRACT
MASTER THESIS

THE OPPORTUNITIES TO BENEFIT ECOTOURISM FOR THE ECONOMIC
DEVELOPMENT OF THE NORTH SAROS REGION

Nursel ÇEKMEZ

Namık Kemal University

Graduate School of Natural and Applied Sciences

Department of Agricultural Economics

Supervisor: Doç. Dr. Ahmet KUBAŞ

One of the important factors which causes the economic growth of tourism in our country is the contribution of the recent – developing resorts in the region. When it is thought long periodically these resorts, which promise future, should be supported with the long term policies in the early development stage of tourism as much as possible.

One of these important touristic resorts, is the Saros Gulf with its clean nature and untouched environment. Although this region's touristic potential is high for years it has not been invested enough. The touristic areas have a very important role in the development of the region. In The Saros Gulf coasts common irregular constructions constitutes an important threat

Ancient settlements in the coastal village of Saros Gulf have survived by preserving their natural structures. However, the stone houses in the village was abandoned to fate in general. More than 300 stone houses in the area should be restored according to their original plans and to be earned to ecotourism.

Tourism in the region of Port İbrice is the one of the attraction centers. Different fish species and diving points are interesting. Gala lake has a significant potential for tourism in the region near the lake. Especially in terms of different bird species, bird watching (ornithology) should serve tourism. The eels, which have a great threat of being exhausted and only live in Enez, should be introduced as a specific value of the region.

In this study the region's tourism potential was investigated and what to be done to benefit ecotourism was brought to light.

Key Words: Ecotourism, Saros Gulf, Stone Houses, Sustainable Ecotourism, Rural Development

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT	ii
İÇİNDEKİLER	iii
ÇİZELGELER DİZİNİ	v
FOTOĞRAF LİSTESİ	vi
1. GİRİŞ	1
2. KONU İLE İLGİLİ YAPILMIŞ ÇALIŞMALAR	3
3. MATERYAL VE METOD	5
3.1. Materyal	5
3.2. Metod	5
4. ARAŞTIRMA ALANI İLE İLGİLİ GENEL BİLGİLER	7
4.1. İklim	7
4.2. Ulaşım	8
4.3. Nüfus Varlığı.....	9
4.4. İlin Tarihçesi	10
4.5. İlin Coğrafi Yapısı	11
4.5.1. İlin Orman Varlığı	12
4.5.2. Flora ve Faunası	14
4.5.3. Gölleri ve Kirlilik Durumu	15
4.5.4. Su Kaynakları.....	17
5.EKOTURİZMİN TANIMI ve UYGULAMA ÖRNEKLERİ	18
5.1.Ekolojik Turizm (Ekoturizm) Tanımı ve Özellikleri	18
5.2. Ekoturizmin Amaçları	20
5.3.Ekoturizmin Faktörleri ve Uygulamaları	21
5.3.1.Ekoturizmin Faktörleri	21
5.3.2. Ekoturizm Uygulamaları	21
5.4. Sürdürülebilir Ekoturizm	22
5.6. Ekoturizm Profili	24
5.7. Dünyadaki Ekoturizm Örnekleri	24
5.8. Türkiye'nin Ekoturizmdeki Yeri	25
6. ARAŞTIRMA BULGULARI	29
6.1. Ekoturizm Potansiyeli Bulunan Yerleşim Yerleri	29

6.1.1. Sazlıdere Köyü	30
6.1.2. Gökçetepe Köyü	30
6.1.3. Mecidiye Beldesi	31
6.1.4. Erikli Köyü	32
6.1.5. Danışment Köyü	32
6.1.6. Yayla Köyü	33
6.1.7. Karaincirli Köyü	33
6.1.8. Vakıf Köyü	34
6.1.9. Büyükevren Köyü	34
6.1.10. Gülçavuş Köyü	34
6.1.11. Sultanıçe Köyü	35
6.2. Bölgenin Ekonomik Kalkınma ve Ekoturizm Açısından Değerlendirilmesi.....	35
6.3. Halkın Sosyo-Ekonomik Durumu	37
6.3.1. Halkın Cinsiyet Dağılımları	37
6.3.2. Halkın Yaş Durumu	37
6.3.3. Halkın Öğrenim Durumu	38
6.3.4. Halkın Meslek Dağılımları	38
6.3.5. İkamet Süresi	39
6.3.6. Geçim Kaynağı	39
6.4. Halkın Bölgeyle İlgili Genel Yorumları	41
6.5. Halkın Yargılarının İstatiksel Analizi	43
7. BÖLGENİN EKOTURİZM POTANSİYELİNİN SWOT ANALİZİ.....	48
8. SONUÇ VE ÖNERİLER	53
KAYNAKLAR	55

ÇİZELGELER DİZİNİ

	Sayfa No
Çizelge 4.1: Edirne- Keşan Araştırma Alanına İlişkin Nüfus Verileri	9
Çizelge 4.2: Enez İlçesinin Nüfus Verileri	9
Çizelge 4.3: 2006 Yılında Ormanlarımızdaki Ağaç Türleri ve Yayılım Alanları.....	13
Çizelge 4.4: Edirne İli 2005 yılı Orman Alanları Dağılımı	13
Çizelge 4.5: Edirne İli 2005 Yılı Orman Durumu	14
Çizelge 4.6: Trakya Bölgesinin Fauna ve Endemik Hayvan Türleri	15
Çizelge 6.1: Cinsiyet Dağılımları	37
Çizelge 6.2: Yaş Dağılımları	37
Çizelge 6.3: Öğrenim Durumu	38
Çizelge 6.4: Meslek Dağılımları	38
Çizelge 6.5: İkamet süresi	39
Çizelge 6.6: Geçim Kaynağı	40
Çizelge 6.7: Bölgede Ekoturizmin Gelişmesini Etkileyebilecek Faktörler	41
Çizelge 6.8: Bölgenin ekoturizm potansiyeline ilişkin KMO ve Bartlett Testi	42
Çizelge 6.9: Açıklanan Toplam Varyans	43
Çizelge 6.10: Rotated Component Matrix	44
Çizelge 7: Saroz Körfezi'nin Swot Analizi	45

FOTOĞRAF LİSTESİ

Fotoğraf 1. Saroz Körfezi Sahili	29
Fotoğraf 2. Mecidiye Beldesi Taş Evleri	31
Fotoğraf 3. Gökçetepe Köyü Sahili ve Kale Kalıntısı	36

1. GİRİŞ

Ülkemizde Cumhuriyetin kurulmasıyla kurumsal anlamda başlayan turizm hareketleri zamanla kitlesel olarak gelişmeye başlamıştır. Turizmin kitlesel olarak gelişmesiyle birlikte çevre tahribatı etkisini göstermiştir. Turizmin gelişme sürecinde sanayileşmenin ve ulaştırma araçlarının gelişmesi çevreye verilen zararın etkilerini arttırmış, turizmin ekonomik getirilerinin yanı sıra olumsuz etkileri de kendini göstermeye başlamıştır.

İlk yıllarda klasik turizm tipinin; deniz-kum-güneş üçgeninin dışında faaliyet gösterilememiştir. Zamanla şehir merkezlerinde yapılaşmanın artması, yoğun iş temposu, insanların eğitim seviyesi ve gelirinin artmaya başlamasıyla birlikte turizm talebinin yapısında değişiklikler meydana gelmiştir. Talepteki bu değişimle birlikte turizm yatırımları da yenilenmeye yönelmiştir. İnsanların doğaya özlemi arttıkça klasik turizm tipinin yerini alternatif turizm tipleri almaya başlamıştır. Alternatif turizm (ekoturizm, rafting, trekking, yayla turizmi, dalış vb.) insanların doğaya yaklaşma ihtiyaçlarının bir aracı olmuştur.

Kitle turizm hareketlerinin doğayı tahrip etkisi azaltmak, insanların doğayla baş başa kalma ihtiyacına cevap vermek, çevreye zarar vermeden sürdürülebilir kullanım yaratmak ekoturizmle mümkün olmaktadır. Yerel halkın da ekonomik kalkınmasında önemli fayda sayılabilecek turizm hareketleri ekoturizmle karşılanabilmektedir.

Ülkemiz turizm çekicilikleri için gerekli olan doğal, kültürel, tarihi değerlere fazlasıyla sahiptir. Bu değerler uzun vadeli olarak korunabildiğinde gelecekteki uluslararası turizmden alınan pay artacaktır. Bunun için sadece belli başlı turizm merkezlerine yoğunlaşmak yetersizdir. Saroz Körfezi gibi yeni yapılanmaya başlamış bölgeler, mevcut imkanlar kullanılarak sürdürülebilir ekoturizme kazandırılmalıdır. Bu nedenle yerel yönetimlerin arazi kullanımına, alt yapı ve üst yapı gibi sorunlara özellikle önem vermesi gerekmektedir. Yapılacak her türlü yatırımda doğal kaynaklar öncelikle göz önünde bulundurulmalıdır.

Araştırmanın amacı bölgenin mevcut ekoturizm potansiyelini ortaya koyarak, bölge halkının ekoturizme olan yaklaşımlarını ve beklentilerini belirlemek, mevcut potansiyelin turizme kazandırılması yönünde önerilerde bulunmaktır.

Bu çalışma ile yörenin bozulmamış doğasının gözler önüne serilmesi, bölgenin ve ülkenin en önemli yerleşimlerden biri olarak turizmin çeşitlendirilmesi, yörenin turizme kazandırılması, çevreye ve kültürel varlıklara yapılan tahribatın önlenmesi, turizm sezonunun uzatılması için yapılacak yatırımlara yönelik önerilerde bulunulması hedeflenmiştir.

Bu çalışmada b6lgenin mevcut ekoturizm potansiyeli ortaya konularak b6lgede ekoturizmin gelişmesi için gerekli şartlar belirlenmiştir. B6lgenin kırsal kalkınmasını sağlayacak fakt6rler ekoturizm kapsamında açıklanmıştır.

2. KONU İLE İLGİLİ YAPILMIŞ ÇALIŞMALAR

Turizmde tüketici tercihini dikkate alan yeni yaklaşımlar ile yeni potansiyel turizm alanlarının yaratılma çabası 1990'lı yıllardan sonra hız kazanmıştır. Böylece daha önceleri dikkat çekmeyen Saroz Körfezi turizmi değişen turizm talebi ile gündeme gelmeye başlamış ve Saroz bölgesi turizmi üzerine çalışmalar yapılmaya başlanmıştır.

1990'lı yılların sonundan günümüze kadar bölgede Trakya'da Sanayileşme ve Çevre Sempozyumu, adlarını taşıyan değişik ama turizm içerikli sempozyumlar düzenlenmiştir.

Ayrıca Saroz turizminde belli noktaları odak alarak tezler, makaleler yazılmış ve kitaplar basılmıştır. Aşağıda ekoturizmin çeşitli yörelerde uygulanmasına ilişkin örneklere ve Saroz turizmine ilişkin yapılmış olan bazı çalışmalara yer verilmiştir.

Görüldüğü gibi bu çalışmalarda ve düzenlenen çeşitli sempozyumlarda özellikle Saroz bölgesinin turizm olanakları üzerinde durulmuştur. Bu örnekleri daha fazla çoğaltmak da mümkündür. Bu çalışma Saroz bölgesinin turizminin genel anlamda SWOT analizi ve faktör analizi ile inceleyen bir çalışmadır. Bu çalışmada Saroz'un SWOT analizi ve faktör analizi yapılarak diğer araştırmalar ile tamamlayıcı bir unsur oluşturulmaya çalışılmıştır.

Çevirgen (2002) Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü dergisinde yapmış olduğu makalede ekoturizmin ilkeleri, standartlarını incelemiş, ekoturistlerin özellikleri tercihlerini açıklayarak Edremit yöresinde ekoturizmin uygulanması yönünde önerilerde bulunmuştur.

Kiper ve Arslan (2007) Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi dergisinde yapmış olduğu "Safranbolu-Yörökköyü Tarımsal Turizm Potansiyelinin Kırsal Kalkınma Açısından Değerlendirilmesi" isimli makalede Safranbolu- Yörökköyü örnek alanın tarımsal turizm potansiyelini swot analiziyle ortaya koymuş, kırsal kalkınmayı destekleyici örnekler getirmiştir.

Kiper ve Yılmaz (2008) Namık Kemal Üniversitesi Ziraat Fakültesi dergisinde yaptıkları "Şarköy-Kumbağ arasında Kırsal Kalkınmayı destekleyici Turizmin Olabilirliği ve Yerel Halkın Rolü" isimli makalelerinde kırsal kalkınmada turizmin etkisini belirlemek amacıyla Şarköy kıyı yerleşimlerinin turizm türleri açısından mevcut potansiyelini, yerel halkın beklenti ve eğilimleri çerçevesinde ortaya koymuşlardır.

Durgun (2007) Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde yapmış olduğu makalesinde Isparta ilinin turizm potansiyeline ilişkin Swot analizini yapmıştır. Bu çalışma ilde yapılan anket sonuçlarına göre değerlendirilmiş ve alternatif turizm türleri değerlendirilmiştir.

Bölgeyle ilgili yapılan çalışmalar da ise Yılmaz (2006) Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi dergisinde yapmış olduğu “ Saroz Körfezi'nin Turizm ve Rekreatyonel Kullanım Potansiyeli Üzerine Bir Araştırma” adlı makalesinde Saroz Körfezi'nin turizm potansiyelini ortaya koymuş, mevcut ve olası sorunlarına çözüm önerileri getirmiştir.

Şapçı (2005) Trakya Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsünde “Edirne İli Keşan İlçesi Kuzey-orta Saroz Bölgesinde Ekoturizm ve Agroturizm” ismiyle yapmış olduğu makalesinde bölgenin ekoturizm potansiyelini ortaya koyarak Saroz körfezindeki dalış faaliyetlerinin bölgenin gelişmesine katkılarını açıklamıştır.

Akova (2008) İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya dergisinde yapmış olduğu “Enez'in Kalkınmasında Coğrafi Faktörlerin Rolü” isimli makalesinde Enez'in coğrafi faktörleri üzerinde durularak ekonomik kalkınmasına etkileri belirlenmiştir.

3. MATERYAL VE METOD

3.1. Materyal

Araştırma alanı Marmara bölgesinde Trakya bölgesinin güneyinde Saroz körfezinin kuzeyinde Edirne ili sınırları içinde yer almaktadır. Araştırma alanı kapsamında Sazlıdere, Gökçetepe, Mecidiye, Erikli, Yayla, Karaincirli, Vakıf, Büyükevren, Gülçavuş, Sultaniçe ve çevresinde yaşayan yerel halkla yüz yüze görüşmelerle yapılan anket sonuçlarından elde edilen veriler değerlendirilerek araştırmanın ana materyali olarak kullanılmıştır. Bu verilerin yanında konuyla ilgili daha önce yapılmış çalışmalardan yararlanılmıştır.

Araştırma bölgesinde yaşayanlara uygulanan anket üç bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde halkın sosyo-ekonomik durumunun belirlenmesi, ikinci bölümde bölgenin ekoturizm potansiyelini ve turizmin gelişmesini etkileyebilecek faktörlerin belirlenmesi, üçüncü grupta ise yerel halkın turizm ve ekoturizme bakış açısı yer almaktadır.

Bölgeyle ilgili detaylı bilgi edinebilmek amacıyla bölgeye sürekli seyahatler yapılarak Kuzey Saroz bölgesi (Keşan ve Enez sahil şeridindeki köyler)'de yaşayan yerel halkla yüz yüze görüşmeler yapılmıştır.

Araştırma alanı seçiminde Saroz Körfezi Türkiye'nin en fazla nüfuslu ili olan İstanbul'a yakın olması, tarihsel yönü, coğrafi konumu ve özellikle doğal güzelliklere sahip olması etkili olmuştur. Araştırmanın amacı bölgedeki turizm aktivitelerinin çeşitlendirilmesi ve bölgede turizmin farklı mevsimlere yayılmasına katkı sağlamaktır.

3.2. Metod

Bu çalışmada Saroz Bölgesi turizminin SWOT analizi yapılmıştır. Yapılan bu analiz, anket çalışmasının sonucunda elde edilen bulgulara dayanmaktadır. Çalışmada öncelikle ilde bulunan alternatif turizm türleri ele alınmakta ve turizmin mevcut durumu ortaya konulmaktadır. SWOT analizi sonucunda, Saroz turizmin güçlü ve zayıf yönleri ile fırsatları ve tehdit unsurları tespit edilmiştir. Elde edilen bulgulara göre, Saroz turizmini en güçlü yönleri; zengin tarih, kültür ve tabiat varlıklara sahip olması ve iklim, doğal kaynaklar ve bozulmamış çevresidir. İl turizminin en zayıf yönleri ise; tanıtım ve pazarlama eksikliği, yeterince gelişmemiş turizm bilinci ve yerel yönetimlerin ilgisizliğidir. Ayrıca ilin alternatif turizm türleri için potansiyelinin yüksek olması il turizmini en büyük fırsatı olarak görülürken, kentin turistik imajının zayıf olması, tanıtım ve reklamın yetersiz olması Saroz turizminin en büyük tehdit unsuru olarak tespit edilmiştir.

Araştırmada gözlem ve yoruma dayanan kalitatif analiz tekniği kullanılmıştır. SWOT Analizi işletmelerin müşterilerinin değişen taleplerini karşılamada önemli işlevi olan dinamik bir tekniktir (İnan 2006).

Faktör analizi; aralarında ilişki bulunduğu düşünülen değişkenlerin anlaşılmasını ve yorumlanmasını amaçlayan ve değişkenleri temel boyuta indirmek için kullanılan analiz tekniğidir.

Belli setin içersinde benzer özelliklere verilen cevaplara göre bir araya toplanır. Böylece o grubun hakkında benzeşme özellikleri açısından bir yargıda bulunabilir. Bu çalışmada faktör analizi diğer analizleri desteklemek için kullanılmıştır (Malhotra 1996).

$$\text{Faktör } F_i = W_1X_1 + W_2X_2 + W_3X_3 + \dots + W_kX_k$$

F_i : İ'ninci faktörün tahmini

W_i : Faktör değeri katsayısı

k : Değişken katsayısı

X_i : İ'ninci satırdaki yargı değeri (her anketteki yargıya dayalı puan) (Malhotra 1996).

Araştırmanın ilk bölümünde bölgenin ekoturizm potansiyelini ve turizmin gelişmesini etkileyebilecek faktörler belirlenmiştir. Halkın bu faktörler konusundaki yargıları 5'li likert ölçeği kullanılarak ölçülmüştür.

Veri setinin faktör analizine uygunluğunu test etmek amacıyla 3 yöntem kullanılmaktadır. Bunlar korelasyon matrisinin oluşturulması, Barlett testi ve Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) testleridir (Kalaycı ve ark.2005).

KMO testi örneklem büyüklüğünün uygunluğu ile ilgilidir ve değer 0,5'ten büyük olması gerekir. Barlett testi özgün korelasyon matrisi kimlik matrisi (tüm korelasyon katsayıları sıfır) ile aynıdır ve boş hipotezini test eder. Bu test uygulanan bu testte olduğu gibi anlamlı olmalıdır. Aksi takdirde değişkenler arasında ilişki olmadığı anlamına gelir (Anonim 2008).

4. ARAŞTIRMA ALANI İLE İLGİLİ GENEL BİLGİLER

Araştırma alanı Marmara bölgesinin güneybatısında, orta-kuzey Saroz körfezinde Edirne ili sınırları içinde yer almaktadır. Edirne'nin Keşan ilçesine bağlı Sazlıdere, Gökçetepe, Mecidiye, Erikli, Danişment, Yayla köyü ve sahilleri ile Enez ilçesine bağlı Karaincirli, Vakıf, Büyükevren, Gülçavuş ve Sultaniçe köyleri araştırma alanını oluşturmaktadır.

Ege denizinin kuzeydoğu kesiminde yer alan Saroz körfezi; güneyinde Gelibolu yarımadası, kuzeyinde Trakya kıyıları arasına yaklaşık 60 km. kadar sokulan üçgen biçimli bir girintidir. Kuzey ve güneyde jeomorfolojik açıdan yalı yarlı ve düzenlenmiş kıyılarla çevrili olan körfezin giderek daralan doğu ucunda Kavak Deresi'nin (Antik Melas) yığıldığı alüvyonlarla kaplı bataklık bir ova (Kadıköy- eski Evreşe ovası) yer alır (Anonim 2006).

Keşan, havza sınırlarında yer almamakla beraber, sosyo-ekonomik, tarımsal ve ekolojik özellikleri ile başta Edirne ili olmak üzere bölgeyi ekonomik olarak etkilediğinden dolayı önemli bir merkez olarak karşımıza çıkmıştır. Keşan yerleşmesi, tarımı, küçük sanayisi ve askeri birliklerin hizmetler sektöründe yarattığı aktivitelere bağlı olarak, hizmet sektöründe ağırlıklı olarak öne çıkmıştır (İnci 2003).

Saroz körfez Edirne ili Enez ilçesinden doğuya doğru yer alan Ege denizinin uzantısı bir körfezdır. Körfez farklı balık ve yosun vb. organizmaları barındıran önemli bir dalış ve deniz turizmi merkezidir. Bölgede hızla artan yazlık konutlar bölgenin doğal yapısına uygun mimari bir tarz dışında bir yapılaşmaya neden olmuştur. Bu durum bölgenin doğal yapısını bozmaktadır.

4.1. İklim

Marmara Bölgesinin Trakya kesiminde bulunan İl ve çevresi karasal iklim özelliklerine sahiptir. Yazları sıcak ve kurak, kışlar çok soğuk ve sert geçmektedir. Marmara ve Meriç Havzalarında yer alan Edirne İli genel nemlilik indislerine göre de yarı nemli iklim tipine girmektedir. İlin Güneyinde ve Ege Denizi Saroz Körfezinde yer alan Enez İlçesi ve sahil şeridinde Akdeniz iklimi hüküm sürmekte olup, yazlar sıcak ve kurak, kışlar ılık ve yağışlı geçer (Anonim 2007).

İlin sınırlarından iç kesimlere doğru gidildikçe karasal iklim kendini daha sert göstermektedir. Kış aylarında karlı ve yağışlı gün sayısı fazladır.

Bölgenin ikliminden dolayı yaz mevsimi; haziran, temmuz, ağustos ayları deniz turizmi açısından uygundur. Akdeniz ikliminin ılıman havası ekoturizm faaliyetlerinin uygulanması için gerekli hava şartlarını oluşturmaktadır.

Kuzey rüzgarlarının hakim olduğu bölgede, güney, güneybatı yönlü rüzgarlar da görülmektedir. Bu rüzgarların da çok kuvvetli olduğu görülür. Genelde hafif rüzgarlardır. Ortalama fırtınalı gün sayısı bir yıl için 8.5 gün olup, yarısından çoğu kış aylarında gerçekleşir (Akova 2003).

Keşan ilçe merkezi ve dolayları ısınışları epey farklı olan Saroz Körfezi ve Ergene Ovası arasında yer alır. Rüzgarlar orta şiddette ve çoğunlukla az şiddetli olmakla beraber sıktır. Bu yüzden vaktiyle Keşan ilçesinde su değirmenlerinden çok yel değirmenleri vardır (Işık 1998). Yel değirmenleri Keşan'ın sembolü haline gelmiştir. Belediyenin ambleminde, Keşan Kültür ve Turizm Festivali'nin tanıtım posterlerinde ve ilçenin her yerinde tanıtım sembolü olarak kullanılmaktadır.

Bölgenin ikliminden dolayı yaz mevsiminin kısa sürmesi ve deniz suyunun çabuk soğuması turizm sezonunu kısaltmış, bu da turizmin gelişimini olumsuz etkilemiştir.

4.2. Ulaşım

Edirne, D-100 kara yolu ile Avrupa'ya bağlanan, Yunanistan ve Bulgaristan ile sınır oluşturan, coğrafi yapısı ile geçmişte olduğu gibi günümüzde de önemli konuma sahip bir kenttir. Kapıkule ve Pazarkule sınır kapılarının getirdiği hareketlilik il ve ülke ekonomisinin gelişmesinde önemli bir etkendir. Özellikle Yunanistan Keşan ilçesini güneyde turlarda yapılan alışverişle yerel ekonomiye katkı sağlar.

Edirne İlinin Merkez İlçesi dışında 8 İlçesi mevcuttur. İl dahilinde toplam 26 belediye ve 248 köy bulunmaktadır. Kırsal kesimde oba, mezra olarak nitelenen yerleşim şekli mevcut değildir. Yerleşim genelde toplu yerleşim şeklindedir. İlimizin İlçeleri: Merkez, Enez, Havsa, İpsala, Keşan, Lalapaşa, Meriç, Süloğlu ve Uzunköprü'dür (Anonim 2007).

Bölgenin Çanakkale, Tekirdağ ve özellikle İstanbul illerine yakın olması ulaşım açısından avantaj oluşturmakta, bu da turizm talebini olumlu yönde etkilemektedir. İnsanların bölgeyi tercih etme nedenlerinin başında ulaşımın kolay ve yakın olması gelmektedir.

4.3. Nüfus Varlığı

Edirne, 2000 nüfus sayımı sonuçlarına göre 140.830 kişi nüfusu ile Trakya'nın İstanbul'dan sonra ikinci büyük kentidir. İlin toplam nüfusu ise 402.606 olup, nüfus yoğunluğu 64,15 kişi/km²'dir (Anonim2007a).

Edirne il ve ilçe müdürlüklerinden alınan verilere göre en son nüfus sayımı verileri aşağıdaki çizelgede verilmiştir.

Çizelge 4.1: Edirne- Keşan Araştırma Alanına İlişkin Nüfus Verileri

Köy- Belediye veya İlçe Adı	Son Nüfus Sayımına Göre Nüfus	Erkek	Kadın	Hane Sayısı
Sazlıdere	240	131	109	56
Gökçetepe	455	226	229	60
Mecidiye	1108	558	550	
Erikli	223	112	111	57
Danışment	120	61	59	39
Yayla	286	148	138	69
Keşan	54366	28475	25891	

Kaynak: Keşan İlçe Nüfus Müdürlüğü verilerinden derlenmiştir.

Enez ilçesinde nüfus sürekli azalmaktadır. 1980 yılında 13230 olan nüfus, 1990'da 12700'e, 2000 yılında 11920'ye, 2007 yılında da 10714'e gerilemiştir. Çizelge 4.1'de görüldüğü gibi kır nüfusunda azalmalar söz konusudur. 10714 kişinin yaşadığı Enez'de nüfusun 3754'ünü şehir nüfusu, 6962'sini kır nüfusu oluşturmaktadır. Köylerde yaşayan hane sayısı 3152'dir. İlçe merkezinde 4000 konutun 3000'ini yazlıklar oluşturmaktadır. Bu değerlere göre ikincil konutların sayısı giderek artmaktadır. Yaz mevsiminde yazlıkları dolduran yerli turist sayısına bağlı olarak yazın ilçenin nüfusu artmaktadır.

Çizelge 4.2: 1950-2007 Arası Enez İlçesinin Nüfus Verileri

Yıl	Toplam	Şehir	Kır
1950	8042	791	7251
1955	9746	1731	8015
1960	10688	1478	9210
1965	11930	1808	10122
1970	12334	2239	10095
1975	12624	2486	10138
1980	13230	2878	10352
1985	12306	2864	9942
1990	12700	3509	9191
2000	11920	3946	7979
2007	10714	3752	6962

Kaynak: Enez Nüfus Müdürlüğü kayıtlarından derlenmiştir

TÜİK'in 2008 Aralık ayında açıkladığı bilgilere göre yapılan adrese dayalı nüfus kayıt sistemi verilerine göre Edirne ili Keşan ilçesinin nüfusu 77044, bu nüfusun 22855'i belde ve köylerde, 54189'u ilçe merkezinde yaşamaktadır. Enez ilçesinin ise toplam nüfusu 10723 olup nüfusun 6915'i belde ve köylerde 3808'i ise ilçe merkezinde yaşamaktadır.

Nüfus verileri incelendiğinde kırsal kesim nüfusunda yıllara bağlı olarak azalma görülmektedir. İşsizlik nedeniyle köylerde genç nüfusta azalma görülmektedir. Bölgeye yapılacak turizm yatırımlarıyla yeni iş imkanları yaratılarak çevre illere göç engellenebilir.

4.4. İlin Tarihçesi

Edirne İli Yurdumuzun Kuzeybatısında Marmara Bölgesi'nin Trakya kısmında bulunmaktadır. Trak soylarından olan Odris'ler tarafından M.Ö.5. yüzyılda ilk defa kent olarak kurulan ve zaman içinde değişik milletler tarafından değişik isimler (Odris, Odrisya, Adriyanopolis, Edrinuo) verilen kente Edirne ismi I. Murat tarafından verilmiştir (Anonim 2007).

Edirne, M.S. ikinci ve üçüncü yüzyılda askeri, ticari ve tarımsal bakımdan çok önemli bir kent görünümündeydi. Bu durumu günümüzde de sürdürmektedir. 1361 yılında I.Murat tarafından fethedilen ve ebedi Türk yurdu olan Edirne, konumu nedeniyle İstanbul'un alınışına kadar 92 yıl boyunca Osmanlı Devletinin başkenti olmuştur (Anonim 2007).

Edirne'de eski çağlardan itibaren sanat eserleri yapılmıştır. Bu eserlerin en eskisi Roma İmparatoru Hadrianus tarafından yaptırılan Edirne Kalesinden günümüze kalan sur ve burç duvarlarıdır. Ayrıca, İlde Osmanlı mimarisinin de çok değerli cami, köprü, medrese,

hamam örnekleri mevcuttur. Bunlardan en önemlileri arasında Selimiye Cami, Eski Cami, Üç Şerefeli Cami, Muradiye Cami, II. Beyazıt Cami, Darülhadis Cami, Sokullu Hamamı, Tahtakale Hamamı, Gazimihal Köprüsü, Saraçhane Köprüsü ve Uzunköprü sayılabilir. Selimiye Cami II. Selim tarafından Mimar Sinan'a yaptırılmış (1569-1575) olup yapımı altı yıl sürmüş bir dünya şaheseridir (Anonim2006).

Edirne'de ünlü ve önemli kimselerden olan Fatih Sultan Mehmet, Sokullu Mehmet Paşa, Talat Paşa gibi hükümdar ve sadrazamlar yetişmiş olup, bu kişiler Edirne'ye çeşitli hizmetler vermişlerdir.

Dinçer (2005)'e göre, geçiş yollarının üzerinde bulunması nedeniyle Keşan tarih boyunca yoğun bir insan hareketliliğine ev sahipliği yapmıştır. Bu hareketliliğe, göçleri ve Keşan'ın çeşitli tarihlerde yaşadığı işgaller de eklenirse bugün Keşan'da sunulamayan tarihi yapıtların yok oluş nedenleri daha iyi anlaşılır. Günümüzde ancak birkaç kale kalıntısı, Osmanlı Dönemi hamam kalıntısı ve hala kullanılan Herzekzade Ahmet Paşa Camii bulunmaktadır. Hala ayakta kalabilen eski taş evleri bulunmaktadır. Sanayi tesislerinden yoksun olan Keşan geçmişte de ülkenin genel konumuna paralel olarak sadece sayılarının 45'e ulaştığı söylenen buğday öğüten yel değirmenlerine sahipti.

4.5. İlin Coğrafi Yapısı

Edirne İli Trakya Yarımadasında; Kuzeyde Istranca Dağları, Güneyinde Kuru Dağları ve Ege Denizi-Saros Körfezi, Batısında Meriç Nehri ve Meriç Ovası, Doğusunda da Ergene Ovasını içine alan 41° 40' Kuzey enlemleri ile 26° 30' Doğu boylamları arasında yer almaktadır. Ergene ve Meriç ovalarını içine alan İlimiz topraklarının % 80'i tarıma elverişlidir. Doğuda Kırklareli ve Tekirdağ illeri, Batıda Yunanistan, Kuzeyde Bulgaristan Devletleri, Güneyde Çanakkale İli ile komşu olan İlimizin Güneyinde Ege Denizi yer almaktadır (Anonim 2007).

Yüz ölçümü 6.276 km² olan Edirne İli; Doğuda Kırklareli ve Tekirdağ illeri, Batıda Yunanistan, Kuzeyde Bulgaristan Devletleri, Güneyde Çanakkale İli ile çevrilidir. Meriç, Tunca, Arda ve Ergene Nehirlerinin belli bölümleri İl hudutları içindedir. Kuzeyde Istranca Dağları, orta bölümde Ergene Havzası, Güneyde dağ ve platolarla Meriç Deltası ilin yüzey şekillerini oluşturur (Anonim 2006).

Meriç Irmağı, ilin Yunanistan'la sınırını oluşturur. Irmağın doğu yakası Edirne, batı yakası, batı yakası Yunanistan'dır. Edirne-Yunanistan sınırının uzunluğu 204 kilometredir. Bu sınır, Enez'de sona ermektedir (Anonim 2009b).

Araştırma alanındaki Edirne'nin Keşan ve Enez ilçesi Marmara bölgesinde Kuzey Saroz Körfezinde bulunur. Keşan ilçesinin Çanakkale ili Gelibolu ilçesi ve Tekirdağ Malkara ilçesi ile sınırı bulunmaktadır. Saroz Körfezi ilçenin güneyinde bulunmaktadır. Enez ilçesinin ise bir kıyısı Meriç nehriyle Yunanistan sınırını oluştururken, diğer iki sınırını İpsala ve Keşan ilçeleri oluşturur. Keşan ilçesi gibi Enez ilçesinin de güneyinde Saroz Körfezi bulunur.

Coğrafi faktörler Enez'in gelişmesinde çeşitli imkanlar yaratabilecek ve bölge nüfusunun hayat şartlarını daha iyileştirebilecek durumdadır. Bu imkanların çok iyi tespit edilmesi ve değerlendirilmesi gerekmektedir. Coğrafi konumun tespitinden sonra dikkat edilmesi gereken en önemli konu; kalkınma hedeflerini oluştururken ve söz konusu coğrafi olanaklardan yararlanmada kaynakların ve dolayısıyla faaliyetlerin devamlılığının sağlanmasıdır (Akova 2008).

Coğrafi konum ve şartlar turizmin gelişmesinde çok önemli bir etkidir. Önemli olan bu değerlerin ortaya konup değerlendirilebilmesidir.

4.5.1. İlin Orman Varlığı

Batı Istranca Dağları, Edirne İli'nin Kuzeyini, Lalapaşa İlçesini kaplar. Koru Dağı; Keşan İlçesinin Güneydoğusunu kaplar. İlin en yüksek yeridir. Yerlisu Tepesi 725 metre yüksekliktedir. Candır Dağı; İpsala ve Enez İlçelerinin adeta doğa sınırını meydana getirir. En yüksek tepesi Candır 385 metredir (Anonim 2007).

Keşan Orman İşletme Müdürlüğü'nün sorumluluğunda bulunan ormanlardaki ağaç türleri ve yayılım alanları şöyledir; Keşan, Enez, İpsala İlçeleri ile Gelibolu İlçesinin küçük bir kısmını kapsamaktadır. Bu sahalarda bulunan ibreli ağaç türleri kızılçam, karaçam, sahil çamı, fıstık çamı türlerinden oluşmaktadır. Ancak kızılçam çoğunluktadır. Yapraklı ağaç türlerinden meşe, dişbudak, ıhlamur, akasya, gürgen, aylantus ve kavak bulunmakta olup ibreli türler genel olarak sahaların çoğunda yayılış gösterirken, yapraklı türler genellikle dere kenarları ile yangın emniyet yolları kenarlarında kavak ise Meriç Nehri kenarında yayılış göstermektedir.

Edirne İlindeki orman alanları ağaç türleri yayılım alanları aşağıdaki çizelgelerde verilmiştir (Anonim 2007).

Keşan ilçe sınırlarındaki Korudağ tepe ve yamaçlarında karaçam ve kızılçam toplulukları bulunur. Karaçam miktarı kızılçaminkinden azdır. Karaçam ormanı, Mercan köyü doğusundaki yamaçlardadır. Diğer çam ormanları kızılçam ormanıdır. Gökçetepe, Beyköy, Çeltik, Karlıköy, Büyükdoğanca köyleri doğusundaki tepe, yamaç ve etekleri

kaplar. Eteklerde, yükseltisi 50 metre olan kısımlara kadar iner. Korudağ'ın 378 metre yükseltili tepesinin doğusu, Pırnar köyü doğusu, Mecidiye köyünün doğusu ve güneyi meşe ormanlarının bulunduğu yerlerdir. Buralarda meşe cinsinin çeşitli türleri bulunur. Korudağ batısındaki yaylanın (Odris yaylasının) ilçe sınırlarında kalan bölümünün meşe ormanları parçalar halindedir (Işık 1998).

Çizelge 4.3: 2006 Yılında Ormanlarımızdaki Ağaç Türleri ve Yayılım Alanları(ha)

İşletme Şefliği	Kızıлча m	Karaça m	Kavak	Bataklı k	Plantasyo n	Tabiat Koruma	Muhafaza karakterli	Toplam
Çınarlı-Dere	7832,0	1199,0		377,5	10130,5	606,5	1603,0	24534,5
Enez				7561,5	9970,5			18138,0
Keşan	4429,5		1611,5	1484,0				7525,0
Korudağ 1	5390,5				7065,5	606,5	1603,0	12456,0
İşletme Müd. Toplam	17662,0	1199,0	1611,5	12815,0	27166,5			62653,0

Kaynak: Edirne Orman İşletme Şefliği 2006

Bölge sahip olduğu ormanlarıyla, yeşillik alanlarıyla ekoturizm, trekking, jeep safari, atlı doğa yürüyüşü gibi alternatif turizm çeşitleri açısından önemli bir potansiyele sahiptir.

Çizelge 4.4: Edirne İli 2005 yılı Orman Alanları Dağılımı

		Edirne (ha)	Uzunköprü (ha)	Lalapaşa (ha)	Çınarlıdere (ha)	Enez (ha)	Keşan (ha)
Koru	Normal	3056,0	4213,0	4765,0	12487,0	4978,5	4480,0
	Bozuk	754,5	1147,5	573,5	7723,5	4732,5	1481,5
Bataklık	Normal	528,0	6929,5	5699,0	2790,0	2807,0	1108,0
	Bozuk	2589,5	9198,5	3537,5	1534,0	5620,0	455,5
Ormanlık Alanlar		6928	21488	14575	24534	18138	7525
Açıklık Alan		165267	14299,5	33924	20302,5	24422,5	122538,5
Toplam Alan		172194,5	166788,0	48499,0	44837,0	42560,5	130063,5

Kaynak: Edirne Orman İşletme Şefliği

Ormanların dağılım alanlarına bakıldığında Enez ve Keşan ilçesinin önemli bir potansiyele sahip olduğu görülür. Bu nedenle bölgede ormancılık faaliyetleri de oldukça gelişmiştir.

Çizelge 4.5: Edirne İli 2005 Yılı Orman Durumu

İLİ	İŞLETME MÜDÜRLÜĞÜ	Koru (ha)		Bataklık (ha)		Ormanlık Alanlar	Açık Alan	Toplam
		Normal	Bozuk	Normal	Bozuk			
EDİRNE	Edirne	12034,0	2475,5	13156,5	15325,0	42991,0	344490,5	387481,5
	Keşan	28101,5	14376,0	6705,5	7609,5	56792,0	170056,0	226848,0
TOPLAM		40135,5	16851,5	19862	22934,5	99783,0	514546,5	614329,5

Kaynak: Edirne Orman İşletme Şefliği

Ormanlık alan 30903 hektarlık koru ve 5618,5 hektarlık bataklık orman olmak üzere toplam 36521,5 hektardır. Ormanlar Kızılcıam, Karaçam, Sedir, Ardıç, Fıstıkçamı, Servi, Sahilçamı, Meşe, Kavak, Çınar, Ceviz, Pırnal meşesi gibi ağaç türlerinden oluşmaktadır. Tespit edilen diğer ağaç, ağaççık ve otsu bitki türleri ise; diken ardıcı, saçlı meşe, ihlamur, gürgen, sandal (çilek ağacı), tespah, süpürge çalısı, kesme, ahlat (tüysüz), sütleğen, çitlenbik, funda, geven, deve diken, kekik, böğürtlen, sarmaşık, çayır otlarıdır (Anonim 2005a).

4.5.2. Flora ve Faunası

Yurdumuzun florası ve faunasını korumak amacı ile yapılacak çalışmalarda her şeyden önce, onların yaşadıkları ortamların korunmasına öncelik vermek, bütüncül bir korumanın temel koşuludur. Dünyadaki nüfus artışı ve çeşitli kullanım alanlarının giderek yayılması ile ilgili istatistikler incelendiği zaman, yakın bir gelecekte yeryüzünün (açık denizler, buz ve kum çöller hariç) hiçbir yerinin doğal halde kalmayacağı ortaya çıkar. Tüm kullanılabilir alan; tarım, otlak, yerleşim ve sanayi yeri olarak insan hizmetinde olacaktır (Güneş 1998).

Ekim (2000)'e göre; Türkiye gibi biyolojik açıdan bir ülkeden çok, kıta özelliği gösteren bir ülkede, biyolojik çeşitliliğin korunması, ancak doğa tarihi müzeleri, botanik bahçeleri gibi oluşumların kurularak; yalnız entelektüellere değil bütün halka bu varlıkların tanıtılması ve korunmasının önemini anlatılması, onlara çevre koruma bilincinin verilmesi ile mümkün olabilir.

Bazı bölgelerde soyu tükenmekte olan hayvan ve bitki türleri koruma altına alınmıştır. Bu türler aynı zamanda bölgenin o türle tanınmasına neden olmakta bu da turizm açısından diğer bir çekiciliği oluşturmaktadır. Trakya bölgesinde bu duruma yılan balığını örnek verebiliriz. Okyanusta binlerce kilometre kat ederek Ege denizindeki nehir deltalarına

yerleşen bu balık türü Gala gölünde ve Enezdeki lagün göllerinde son yıllarda bolca yakalanmaktadır. Balığın eti son derece lezzetli olup bölgeyi ziyaret edenlerin mutlaka tatması gereken bir lezzet olarak tanıtılmalıdır.

Saroz Körfezi deniz florası algler ile bitkisel planktonlardan oluşmaktadır. Bunlar: Yeşil Alglerden (Chlorophyta) 14 adet, kahverengi alg grubundan (Phaeophyta) 26 adet, kırmızı alg grubundan (Rhodophyta) 38 adet olmak üzere 78 adettir (Anonim 1990).

Bölgede tavşan, tilki, porsuk, kokarca, yaban domuzu gibi hayvanların yanı sıra koruma altında bulunan karacalar da yaşamaktadır. Camgöbeği mavi ve siyah, tırtıllı tüyleri olan kestane kargası, serçe, sığırcık, kırlangıç, ağaçkakan, leylek, üveyik, kınalı keklik bölgede görülebilecek kuşlar türlerinden bir kısmını oluşturmaktadır (Anonim 1990).

Edirne İlinin faunasını iç su balıkları, semender, kurbağalar, sürüngenler, kuşlar, memeliler oluşturmaktadır. Faunistik çalışmalar Omurgasız Hayvanlarda; tayyare böcekleri, hap böcekleri, karıncalar, parazitoit arıcıklar; Omurgalı Hayvanlarda; kuyruklu ve kuyuksuz kurbağalar, kuşlar ve özellikle kemirici memelileri içermektedir. Trakya Bölgesi fauna ve endemik hayvan türlerine ait bilgiler aşağıdaki tabloda verilmektedir (Anonim 2006a).

Bölgede bulunan Gala Gölü farklı türde kuşların uğrak mekanıdır. Kuş gözlemciliği (ornitoloji) bölgede alternatif turizm açısından önemli bir fırsattır.

Çizelge 4.6: Trakya Bölgesinin Fauna ve Endemik Hayvan Türleri

Canlı Kaynak	Türkiye'deki Tür Sayısı	Trakya Bölgesi Tür Sayısı	Trakya Bölgesi Yüzdesi
Bitkiler	10.000	2500	25
İç Su Balıkları	192	40	21
Semender	18	7	39
Sürüngenler	79	25	32
Kuşlar	418	165	40
Memeliler	138	55	40

Kaynak: Trakya Üniversitesi 1999

4.5.3. Gölleri ve Kirlilik Durumu:

İl hudutları dahilinde I. Sınıfı Nitelikli Sulak Alan “Meriç Deltası” (Gala Gölü) ve B. Sınıfı Nitelikli Sulak Alan “Saros Körfezi” bulunmaktadır. Bölgede bulunan göller ve göllere ait kirlilik durumları aşağıda verilmiştir.

İpsala, Karpuzlu Gölü, Sığırcılı Gölü, 5 Metre: Birikinti gölüdür. Yazın suyun büyük bir bölümü buharlaşıp yok olmaktadır.

İpsala, Pamuklu Gölü, 5 Metre: Yaklaşık 30.000 dekar büyüklüğünde ve 75-100 cm büyüklüğünde bir birikinti gölüdür. Pamuklu göl olma vasfını rusubatla dolduğu için kaybetmiş ve yaz aylarında tamamen aktadır.

Gala Gölü, Meriç-Ergene Havzasında Meriç Nehrinin deniz çıkışına yakın Enez İlçesinin 10 km kadar Kuzeydoğusunda yer almaktadır. Göl, Meriç Nehri ve Ege Denizine göl ayağı ile bağlantısı olan alüvyon, set karakterindedir. Yüz ölçümü 9.5 km² ve denizden yüksekliği 2 metredir. Su derinliği ise değişkendir. Meriç Nehri Bulgaristan'ın Deli Orman Dağlarından doğmakta ve Arda, Tunca, Ergene Nehirleri ile birleşerek, 52.386 km²'lik drenaj alanı ile Enez'in göller bölgesinden denize dökülmektedir. DSİ. tarafından tesisler yapılmadan önce diğer tabii göller ile Gala ve Pamuklu Gölü de Meriç Nehrinin taşkın ve rusubi tesiri altında kalmakta idi. Ancak 1962-1965 yıllarında DSİ. teşkilatında inşaatı yapılan Ergene ve İpsala seddeleri ile bu tesir bertaraf edilmiştir. Bu hali ile gölün drenaj alanı 469 km²'dir. Gala Gölü; Büyük Gala ve Küçük Gala olmak üzere iki bölüme ayrılmaktadır. Küçük Gala'nın derinliği; 1/1.5 m'dir (Anonim 2007).

Trakya bölgesinde bulunan ve Meriç ve Ergene nehirlerinden beslenen Meriç deltası, Türkiye'nin en önemli sulak alanlarından birisidir. Gala gölü milli Parkı ziyaretçiler açısından önemli çekim merkezlerinden birisidir. Gala gölü çok sayıda yerli ve göçmen kuşlar ile diğer aquatik bitki ve organizmalara da yaşam ortamı sağlamaktadır. Peyzaj değeri oldukça yüksek olan milli park aynı zamanda çeşitli çevre sorunlarından kaynaklanan risklerle karşı karşıyadır (Kubaş ve Özkan 2008).

Zaman zaman Meriç Nehri yoluyla denizden beslenen Gala Gölü'nün suları (Gala Gölü Çıkışı İstasyonunda) elektriksel iletkenliği yüksek oldukça tuzlu su niteliğindedir. Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliğindeki göller, göletler, bataklıklar ve baraj haznelерinin ötrifikasyon kontrolü sınır değerlerine bakıldığında askıdaki katı madde, azot ve fosfor değerlerinin bu sınırları aşmakta olduğu görülmektedir. Ayrıca göl çıkışında yapılan ölçümlerde kirlenmiş su standartlarına uyan kurşun saptanmıştır (Anonim 2007a).

1983 yılında kabul edilen Milli parklar Kanunu ile koruma statüsü kazanmış olan Milli Park bu yasada "bilimsel ve estetik bakımdan milli ve milletlerarası ender bulunan doğal ve kültürel kaynak değerleri ile koruma, dinlenme ve turizm alanlarına sahip tabiat parçalarıdır" ifadesiyle tanımlanmaktadır.

Dünyada giderek çok sayıda ülke turizm etkinliklerini milli park ve tabiat parkı gibi korunmuş alanlara yönlendirmektedir. Ancak daha önce milli parkların ekoturizm etkinlikleri

için uygun hale getirilmesi gerekmektedir. Bu hazırlıkları tamamlayan ülkelerde yerli ve yabancı ziyaretçi sayısı katlanarak artmaktadır. Örneğin ABD deki milli parkları ziyaret edenlerin sayısı yılda 450 milyon kişiye ulaşmıştır. Bu ülkenin milli parklarının tamamında milli park görevlilerini ekoturizm konusunda eğitmek ve ziyaretçilerle daha verimli bir dialog kurabilmek için turizm büroları kurulmuştur ve milli parkların büyük bir bölümünde eğitim çalışmaları yürütülmektedir. Ülkemizde 2873 sayılı Milli Park Yasası ile ihdas edilen 33 milli park ve 17 tabiat parkı ekoturizm temelli etkinliklerin yapılabilmesi için son derece müsait hükümler taşımaktadır (Ozaner 2002).

Edirne ili Enez ve İpsala İlçeleri hudutları dahilinde bulunan sınırları tespit edilen Küçük Gala Gölü, Pamuklu Göl ve çevresindeki 6090 ha alan, 28.02.2005 tarih 2005/8547 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Milli Park ilan edilmesi kararlaştırılmış olup, 05.03.2005 tarih ve 25746 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Göller ekoturizmin uygulanması açısından önemli bir fırsattır. Göl çevresi yapılacak düzenlemelerle milli park veya sayfiye alanı olarak düzenlenebilir. Aynı şekilde göllerin çevresinde kamp kurmak isteyen kişiler için kamp alanı olarak düzenlenebilir. Günlük yürüyüşler için yürüyüş parkurları veya bisiklet yolları yapılarak farklı çekicilikler yaratılabilir. Göl çevrelerinde bulunan kuş türleri ve nilüfer çiçeği gibi değişik bitki türleri koruma altına alınarak turizme kazandırılmalıdır.

4.5.4. Su Kaynakları

Trakya bölgesi yer altı ve yerüstü su kaynakları bakımından oldukça zengindir. Başlıca yerüstü su kaynakları Meriç, Tunca ve Ergene nehirleridir.

Trakya bölgesi toplam 2461 hm³/yıl yerüstü su varlığına, 392,7 hm³/ yıl yer altı su varlığına sahiptir. Edirne ilindeki yerüstü su kaynakları içerisinde Altinyazı, Alıç regülatörü, Kadıköy, Süloğlu ve Sultanköy barajlarının payı büyüktür. Edirne ilindeki Yer Altı Kaynaklarının Su Taşıma Özelliklerinde ise; Keşan ilçesinin kuzey kısımlarında zayıf menzilli serbest yer altı suları bulunmaktadır. Keşan ilçesinin güney kısmında ve Saroz Körfezinin kuzeyinde oldukça zayıf yer altı suları bulunmaktadır. Gala Gölü Civarı ve Hisarlı Dağı Civarında yer altı sularının sutaşıma özelliği orta derecededir (Anonim 2006).

5. EKOTURİZMİN TANIMI ve UYGULAMA ÖRNEKLERİ

5.1. Ekolojik Turizm (Ekoturizm) Tanımı ve Özellikleri

Ekoturizm kavramı, turizm çevre ilişkilerinin önem kazanması ve sürdürülebilirlik tartışmaları ile birlikte gündeme gelip popüler olmuş, son yıllarda sıkça kullanılmaya başlanmıştır. Ekoturizm doğaseverler ve çevre duyarlılığı olan turistlerin hareketlerinden daha geniş kapsamlı bir konudur. Gerçekte bu olgu, çevresel, ekonomik ve sosyal ilişkiler bütünüdür (Anonim 2009d).

Uluslararası Doğa Koruma Birliği'nin tanımına göre ekoturizm, doğayı ve kültürel kaynakları anlayarak korumayı destekleyen, düşük ziyaretçi etkisi olan ve yerel halka sosyo-ekonomik fayda sağlayan, bozulmamış doğal alanlara çevresel açıdan sorumlu seyahat ve ziyarettir (Kurdoğlu, 2001).

Uluslararası Ekoturizm Topluluğu TIES (The International Ecotourism Society); "ekoturizm, çevreyi koruyan ve yerel halkın refahını gözetten, doğal alanlara karşı duyarlı seyahattir" olarak tanımlamıştır.

Tanımlarda özellikle turizme yeni açılacak alanların kültürel ve doğal yapısını korumayı amaçladığının üzerinde durulmuştur.

Butler (1990)'a göre ekoturizm, turizmin olumlu ekonomik etkilerini azaltmayan ve turizm yöreleri üzerinde daha az olumsuz etkiye sahip bir turizm şeklidir. Ekoturizm alanlarının özellikleri değişik araştırmacılar tarafından doğal alanlar, arkeolojik alanlar, yerel ve gelişmemiş alanlar, zarar görmemiş ve kirlenmemiş alanlar, izole doğal alanlar, doğal ve kültürel Ekoturizmle beraber birçok kavramda kullanılmaktadır; alternatif turizm, doğa turizmi, yeşil turizm vb. temeli bulunan alanlar ile doğal sitler olarak tanımlanmaktadır. Ekoturizmde sürdürülebilirlik, yerel halk, yetkili kurumlar, turizm şirketleri ile turistler bir araya getirilmesi ve yerel gelişiminin desteklemesi açısından önem taşımaktadır (Björk 2000).

Ekoturizm, genellikle küçük gruplar halinde, ailelerin işlettiği küçük tesislerde, geleneksel mimarinin ve yerel kaynakların kullanımını hedef almaktadır. Ekoturizm amacına uygun gerçekleştirildiği takdirde, hassas ekosistemlerin korunması ve bu bölgelerin içersinde ve çevresinde yaşayan nüfusun sosyo-ekonomik gelişmesi için kaynak yaratabilen bir araçtır. Önemli ekoturizm potansiyeli olan dağlık ve ormanlık bölgelerdeki köylerde yaşayan halkın yoksulluğu göz önüne alındığında, ekoturizmin sosyal sınıflar arasındaki dengesizliği azaltabilecek bir etken olduğu anlaşılabilir (Altıparmak, 2002).

Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Komisyonu 2002 yılını Uluslararası Eko Turizm Yılı ilan etmiş ve bu konuyla ilgili olarak Dünya Turizm Örgütünü görevlendirmiştir. Yine 1998 yılında Birleşmiş Milletlerin aldığı bir kararla 2002 yılı Uluslar arası Dağlar Yılı ilan edilmiştir.

Ekoturizm, oldukça yeni bir kavramdır. İlk kez 1992 Rio Çevre Zirvesi'nde sürdürülebilir bir dünya ve çevre için kriterler ortaya konmuştu. Bu kriterler, turizme de uyarlanarak, çevreye zarar vermeden, ondan yararlanma yöntemlerinin geliştirilmesi ve tüm yerli halkların kültürlerini yok etmeden, onların turizm faaliyetlerinden yararlanmalarının sağlanması şeklinde özetlenmişti.

Günümüze kadar geçen süreç içinde, giderek "ekoturizm" kavramı ve tanımı benimsendi ve 2002 yılının Mayıs ayında, Kanada'nın Quebec kentinde, 133 ülkeden gelen 1100 delegenin katılımıyla yapılan "Dünya Ekoturizm Zirvesi"nde, tüm ülkelerin benimsediği ortak bir tanım saptandı. Buna göre ekoturizm, "yeryüzünün doğal kaynaklarının sürdürülebilirliğini güvence altına alan, bunun yanı sıra yerel halkların ekonomik kalkınmasına destek olurken, sosyal ve kültürel bütünlüklerini koruyup gözetten bir yaklaşım ya da tavır" olarak benimsendi (Anonim 2009c).

Doğal çevre ile içice gerçekleştirilen eko turizm türünde, doğal hayatın bozulmadan, tahrip edilmeden olduğu gibi muhafaza edilerek turizme kazandırılması söz konusudur (Tutar 1998). Yumuşak turizm olarak ta adlandırılan bu turizm türü sürdürülebilir turizm açısından önem arz etmektedir (Smith and Eadington 1992).

Ülkemizde ekoturizm konusunda planlama aşamasında olan ya da uygulamaya başlamış olan çeşitli projeler bulunmaktadır. Bunlar:

Biyolojik Çeşitlilik ve Sürdürülebilir Doğal Kaynak Yönetimi (GEF II) Projesi.

Türkiye'de Kaz Dağları Milli Parkının, Yunanistan Tavrpos Gölü Yakınlarındaki Argitea Bölgesi'nin Ekoturizm Amaçlı Master Planının Hazırlanması Projesi.

Milli Parklar ve Çevre Eğitimi Projesi.

Bu arada sivil toplum kuruluşları tarafından yürütülen çeşitli ekoturizm projeleri bulunmaktadır. Bu projelerden birisi Doğal Hayatı Koruma Derneği tarafından yürütülmüş olan WWF Türkiye, WWF İsviçre Ulusal Örgütü ve Hollanda Tarım Ataşeliği tarafından desteklenen Pınarbaşı Ekoturizm Merkezi-Paşakonağı Projesidir. Küre Dağları Milli Parkı'nın tampon bölgesindeki Pınarbaşı ilçesinde yapılan Ekoturizm Merkezi yöre halkı için alternatif geçim kaynağı yaratmak amacıyla 31 Mayıs 2002 tarihinde kurulmuştur. Ekoturizm Merkezinin yapımında yöre halkı emeği ile katkıda bulunmuş ve işletme personeli de yöre halkından seçilmiştir. En son olarak 11-12 Mart 2004 tarihinde Çevre ve

Orman Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü tarafından “Korunan Alanlarda Ekoturizm” konulu çalıştay düzenlenmiştir (Anonim 2209i).

Dünya Turizm Örgütü 2010 yılında ekoturizmin önemli bir pazar olacağını belirtmektedir. Ekoturizmin ekonomik olarak önemli olması turizm endüstrisi, kamu kurumları, yerel halk ve turistlerin arasında kurdukları iletişime bağlıdır. Dünyada artık keşfetmek amaçlı olarak yapılan ekoturizm, son yıllarda ülkemizde de sık sık gündeme gelmekte, fakat sadece yayla turizmi olarak düşünülmektedir. Oysa bir bütün olarak ele alınması gereken eko turizm, sosyal ve kültürel faaliyetleri de içine alan, geniş alanlarda birçok aktiviteyi kapsayan bir etkinliktir. Turizm Bakanlığı ekoturizmi; yayla turizmi, ornitoloji (kuş gözleme) turizmi, foto safari, akarsu sporları (kano-rafting) çiftlik turizmi, botanik (bitki inceleme) turizmi, bisiklet turları, atlı doğa yürüyüşü, kamp-karavan turizmi, mağara turizmi, dağ turizmi ve doğa yürüyüşü, botanik (bitki inceleme) gibi başlıklar altında değerlendirmektedir (Anonim 2009f).

Dünya Turizm Örgütü tarafından hedeflenen ve ülkemiz tarafından da kabul gören hedefler şunlardır:

- a) Doğal ve kültürel mirasın korunma statüsü geliştirilmelidir.
- b) Bakanlık tarafından da yürütülen turizm çeşitlendirme politikasının ana hedeflerinden birisi olan kırsal alanlarda ve korunmuş alanlar civarında bulunan yerel toplumların yaşam düzeyi geliştirilmelidir.
- c) Doğa, yerel kültürler ve onların çeşitliliği hakkında daha iyi bilgi ve saygı teşvik edilmelidir (Anonim 2009e).

Dünyada doğal tahribatın artması ve kaynakların tükenmeye başlamasıyla birlikte ülkeler doğal kaynaklarını koruyucu önlemler almaya başlamıştır. Dünya nüfusunun ve buna bağlı olarak tüketimin artması ekonomik anlamda da daralmayı beraberinde getirmiş çevresel ve ekonomik anlamda yatırımlar yapılmasını gerekli kılmıştır. Bakanlık bu konuda çalışmalar yaparak öncelikli olarak yerel yönetimlere halkın gelirini arttırıcı, kırsal kalkınmayı destekleyici önlemlerin alınmasını önermiştir.

5.2. Ekoturizmin Amaçları

Dünya Turizm Örgütüne göre ekoturizmin amaçları; turizmin doğal ve geleneksel çevreye verdiği tahribatın en alt düzeye indirilmesi, turistlere ve yerel halka doğanın ve geleneksel sosyo-kültürel çevrenin korunmasına yönelik eğitim verilmesi, turizmin yerel halkın ihtiyaçlarını karşılayan; yerel yönetim ve halkla işbirliği içinde gelişen sorumlu bir

ticaret olarak özendirilmesinin sağlanması olarak sıralanmıştır. Bunların yanı sıra koruma kapsamındaki (doğal ve sosyo-kültürel) alanların yönetim için kaynak ayrılması, turizmin negatif etkisinin en alt düzeye indirilmesi amacıyla sosyo-kültürel ve doğal çevreye yönelik uzun vadeli takip ve değerlendirme programlarının desteklenmesi gerektiğinin üzerinde durulmuştur. Bu anlamda turizmin yerel halkın geçimine katkıda bulunmasını sağlayacak şekilde geliştirilmesinin temini, turizmin gelişiminin yörenin sosyal ve çevresel kapasitesini arttıracak şekilde gelişmesinin temini gerekmektedir (Anonim 2009g).

Ekoturizm çevreye verilen değeri en üst seviyeye çıkarmayı amaçlamaktadır. Halka gelir sağlarken çevreye verilen zararı en az seviyede tutmak gerekir. Doğa, insan faktörünün etkisiyle zamanla tahribatlar geçirmektedir. Önemli olan giderek kalabalıklaşan ve yeşili azalan dünyamızda doğal varlıklara mümkün olduğunca sahip çıkmak ve yararlanmaktır.

Amaç aynı zamanda ekoturizm etkinliklerinden ekonomik fayda sağlamaktır. Kalkınmanın sağlanması için öncelikli olan bütün turizm etkinliklerinde olduğu gibi bölgenin altyapı eksikliklerini gidermektir. Yapılacak yatırımlar ise ekoturizmin amacına uygun doğayla entegre tesisler olmalıdır.

5.3. Ekoturizm Faktörleri ve Uygulamaları

5.3.1. Ekoturizm Faktörleri

Ekoturizmi oluşturan etmenler; biyolojik çeşitliliğin korunmasına katkıda bulunulması, Yerel halkın refahının gözetilmesi, Küçük ölçekli firmalar tarafından, küçük turist gruplarına hizmet verilmesi, turistlerin ve yerel halkın turizm endüstrisi hakkında sorumlu hareket etmesinin ve bilinçlendirilmesinin sağlanması olarak sıralanmaktadır. Ayrıca geri dönüşü olmayan kaynakların en düşük düzeyde tüketilmesi, turizm yönetimine yerel düzeyde katılımın önemsenmesi, iş fırsatlarının ve mülkiyetin yerel halk lehinde gelişmesinin gözetilmesi önemli diğer bileşenleridir (Anonim 2009e).

Ekoturizm bölgenin flora ve faunasının korunmasına katkı sağlarken bölgenin ekonomik kalkınmasına; yeni iş imkanlarının yaratılması, bölge yatırımlarının artması vb. temel bileşenlerini oluşturur.

5.3.2. Ekoturizm Uygulamaları

Uygulama aşamasında ekoturizm; turizmin doğal ve geleneksel çevreye verdiği tahribatın en alt düzeye indirilmesini, turistlere ve yerel halka doğanın ve geleneksel sosyo-

kültürel çevrenin korunmasına yönelik eğitim verilmesini, turizmin yerel halkın ihtiyaçlarını karşılayan; yerel yönetim ve halkla işbirliği içinde gelişen sorumlu bir ticaret olarak özendirilmesinin sağlanmasını prensip edinmiştir. Uygulamada dikkat edilen diğer önemli faktörler; koruma kapsamındaki (doğal ve geleneksel sosyo-kültürel alanların) alanların yönetimi için kaynak ayrılması, turizm negatif etkisini en alt düzeye indirilmesi amacıyla sosyo-kültürel ve doğal çevreye yönelik uzun vadeli takip ve değerlendirme programlarının desteklenmesi, turizmin yerel halkın geçimine katkıda bulunmasını sağlayacak şekilde geliştirilmesinin temini, turizmin gelişiminin yörenin sosyal ve çevresel kapasitesini attırarak şekilde gelişmesinin temini, çevreyle uyumlu, doğal ve geleneksel sosyo-kültürel yaşamla içi içe geçen, yöresel bitki örtüsünü ve yaban hayatını koruyan turizm alt yapı yatırımlarının gerçekleştirilmesidir (Anonim 2009e).

Ekoturizmin uygulanmasında temel olarak halkla işbirliği halinde ve belirli bir plan, program dahilinde çevre kalitesini maksimize ederek uygulamak esastır.

5.4. Sürdürülebilir Ekoturizm

Sürdürülebilir Ekoturizm ile kaynağında ekoturizm bulunan yerel kuruluşların, yerel halkın, hizmet ve ürün sunucularının bir araya gelerek oluşturacakları bir yönetsel organizasyon, plan ve program konusudur. Zaten çevrenin ve kültürün en hassas olduğu yerlerde yeşerebilen ekoturizm kaynaklarının tesadüfen sürdürülebilir olması mümkün değildir. 2001 yılında Avusturya'nın Salzburg kentinde gerçekleşen Dağlık Bölgelerde Ekoturizm Konferansı'nın sonuç bildirgesinde yapılan önemli tespitlerden birisi ekoturizme çoğu kez yanlış perspektiflerle bakılması idi. Bu konferansta ekoturizmin sürdürülebilir turizm ile eş anlamlı olmadığı, tüm turizm türlerinin sürdürülebilirliğinden söz edilebileceği ancak eko turizmin turizm türlerinden birisi olarak kabul edilmesi gerektiğinin tespiti yapıldı (Anonim 2002a).

Ekoturizm alternatif bir turizm türü olarak kabul edilir. Ancak sürdürülebilirlik kavramından ayrı olarak tanımlanması ve uygulanması ekoturizmin amaçlarına uygun değildir.

20. yüzyılın ikinci yarısında yoğunlaşan çevre sorunları karşısında gündeme gelen sürdürülebilirlik, turizmde bölgesel veya yerel kültürel ve doğal değerlerin korunup geliştirilerek çekiciliğinin devamının sağlanması ile mümkündür. Sürdürülebilir turizmde temel yaklaşım, insanın doğal çevre üzerindeki etkisini en aza indirmek değil, doğal çevrenin insan üzerindeki etkisini en üst noktaya çıkarabilmektir (Çakılcıoğlu, 1996).

Doğa temelli turizm özellikle de endüstriyel ya da finansal üretimlerin daha zayıf olduğu gelişmekte olan ülke ekonomileri için yaşamsal bir rol üstleniyor. Bununla beraber bu ülkelerde turistlerin çokça ziyaret ettiği merkezler oldukça kritik koruma alanları olabiliyor ve bu tip turizme bağımlı olan bu merkezler çoğu zaman turizmin yarattığı ekonomiden faydalanamıyor ya da ekosistemler için gerekli koruma buralarda sağlanamıyor. Uluslararası Doğa Koruma Birliği (IUCN) dünyadaki park programlarının bir çoğunun finansal kaynak yetersizliğinden korumaya minimum düzeyde fon ayırabildiğini vurguluyor. Böyle olunca da turizm bu merkezlerde zararlı etkide bulunabiliyor. Parkların bir çoğu yeterli ziyaretçi yönetimi sistemlerine sahip değil. Bazı ülkelerde ise ekoturizm endüstrisi park yönetimlerinin yetersiz bütçeleri ile sınırlı kalabiliyor (Anonim 2002a).

Anayasa, kanunlar, yönetmelikler, doğa korumaya yönelik uluslar arası sözleşmeler ülkemizdeki biyolojik çeşitliliğin sürdürülebilirliğinin sağlanmasına yönelik yasal çerçeveyi oluşturmaktadır. Çevre Kanunu (1983) Çevre Bakanlığını; mevzuat hazırlamak ve ilgili düzenlemeleri yapmak, Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi de dahil olmak üzere doğa koruma ile ilgili uluslar arası sözleşmeler ve anlaşmaları koordine etmek, diğer kurumların çevre koruma ile ilgili faaliyetlerinde koordinasyonu sağlamak ve kanuna aykırı uygulamalara gerekli müdahalelerde bulunmak konularında yetkili ve sorumlu kılınmıştır. Türkiye’de ÇED Yönetmeliği sürecinin koordinasyonundan Çevre Bakanlığı sorumlu ve yetkilidir (Demirayak 2002). Orman Genel Müdürlüğü tarafından orman alanı bulunan köylerde çeşitli projeler yürütülmektedir. Milli parkların düzenlenmesi planlanması ile avcılık ile ilgili izinlerde de yetkili kurum Çevre ve Orman Bakanlığıdır.

Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu kapsamında belirlenmiş SİT alanlarının korunması, sahip çıkılması ve kültürel; tabiat varlıklarının korunması görevi Kültür Bakanlığının sorumluluğundadır.

Yıldırım (2007)’ın belirttiği gibi 3621 sayılı kıyı kanununun kapsamında kıyılar, devletin hüküm ve tasarrufu altındadır. Kıyılar, herkesin eşit ve serbest olarak yararlanmasına açıktır. Kıyı ve sahil şeritlerinden yararlanmada öncelikle kamu yararı gözetilir.

Türkiye’de sahip olunan kültürel ve doğal değerlerin korunması kanunlar veya yönetmeliklere zorunlu kalmadan, eğitim kurumlarında anlatılmalıdır.

Ülkemizin sahip olduğu biyolojik çeşitliliğin ve genetik kaynakların korunması, muhafazası, değerlendirilmesi ve ekonomik değerlere dönüştürülmesi esas alınmaktadır. Bu amaçla AB’ye entegre olmayı sağlayacak, referans merkezi niteliğinde ve özerk araştırma kurumunun oluşturulmasına giden bir sürecin başlatılmasına ihtiyaç bulunmaktadır (Andaç 2004).

Ülkemizde özellikle tarıma dayalı ekonomilere sahip benzer bölgelerde var olan alternatif turizm potansiyeli bilinmemekte ya da göz ardı edilmektedir. Ancak alternatif turizm bu bölgelerin kalkınmasında ve dünyada yaşanan değişimlere uyum sağlayabilmesinde etkili bir çözüm yolu olarak karşımıza çıkmaktadır. Zaman içinde kaynakların azalması ve niteliklerinin bozulması, sürdürülebilir turizm anlayışının çıkması, turizmin bütün yıla yayılması anlayışının gelişmesi, tüketicilerin klasik kitle turizminden (deniz-kum-güneş) sıkılması, tüketicilere değişik zevk, heyecan ve tatillerin yaratılması ve insanların tatilden ve turizmden daha farklı beklentilere girmesi gibi nedenlerden dolayı alternatif turizm gelişmeye başlamıştır (Erdoğan 2003).

5.5. Ekoturizmin Profili

Uluslararası ekoturizm yılı çerçevesinde Dünya Turizm Örgütü tarafından Almanya, Kanada, İspanya, İtalya ve İngiltere de yapılan araştırmalarda; ekoturizm pazarındaki turist profili 30-59 yaş arası yüksek gelir sahibi ve yüksek eğitilmiş, gastronomi ve kültüre ilgi duyan kişiler olarak belirlenmiştir (Anonim 2009j).

Ekoturizm turlarına katılan gruplar genellikle küçük gruplar. Gruplardaki kişi sayısı çoğu zaman 25 kişiyi aşmıyor. Ekoturizm merkezlerinde yer alan konaklama üniteleri de büyük çoğunlukla 100 yatak kapasitesini aşmayan ünitelerdir. Bu alanda çalışan seyahat acentaları / tur operatörlerinin de ağırlıklı olarak küçük ve orta ölçekli işletmeler olduğu biliniyor (Yücel 2002).

Bu turizm türünde ziyaretçilere bölgenin ekosistemi, yerel kültürler ve sürdürülebilirlik konularında yapılan bilgilendirmeler büyük önem taşıyor. Yerel halk ekoturizmden en fazla etkilenecek ve en fazla kaybedebilecek kesimdir. Bu nedenle, yerel halkların bölgelerinde gelişen turizmin yol açacağı etkiler konusunda önceden bilgilendirilmeleri ve bölgelerinde turizm gelişimini resmen kabul etmiş olmaları bir ekoturizm prensibidir (Anonim 2002a).

5.6. Dünyadaki Ekoturizm Örnekleri

Dünyada özellikle Avrupa'da kitle turizminin olumsuz etkilerinden dolayı girişimciler ve tüketiciler tarafından doğaya yakın olarak yapılan alternatif turizm çeşitleri popülaritesini arttırmaya başlamıştır. Ülkelerin kültürel zenginliklerinin yanı sıra doğal güzelliklerinin de turizmde önemli yer edinmeye başlamasıyla birlikte doğayla iç içe yapılan turizm çeşitleri önem kazanmıştır.

Ancak günümüzde kültürel ve ekolojik bilinçlenmenin giderek yükselen bir değer haline gelmesi, doğal olarak turistik talebin yönünün kültür ve eko-turizmine çevirmesine neden olabilmektedir. Bundan dolayı gerek dünyada, gerekse ülkemizde kültürel potansiyele sahip mekânların titizlikle korunup, bu potansiyelin pazarlama ve tanıtım çalışmalarına ivme kazandırıldığı görülmektedir. Bu konuda verilebilecek en somut örneklerden birisi ziyaretçilerin çoğunluğu kültür gruplarından oluşan Yunanistan'dır. Eski medeniyetler açısından zengin bir potansiyele sahip Yunanistan'da, Ulusal Turizm Ofisi'nce 1975'den bu yana otantik evlerin asıllarına uygun bir şekilde onarılarak turizme kazandırılması projesi kapsamında belirlenen öncelikli 6 köydeki evlerin köyün gelenekselliği, çevre ve fiziksel taşıma kapasitesi ile uyumu doğrultusunda çalışmalar yürütülmektedir (Lanquar 1995).

Dünyada ekoturizme yönelik destinasyonların birçoğu tropikal bölgeler, ada ülkeleri, dağlık bölgelerden oluşan az gelişmiş veya gelişmekte olan ülkelerdir. 1990 yılında Amerika'da macera seyahatleri ile ilgili bir araştırmada, ekoturizmle aktivitelerine yönelik çeşitli destinasyonlar için şu programlar oluşturulmuştur;

- Doğa yürüyüşü: Arjantin, Hindistan, Nepal, Pakistan, Peru, Türkiye,
- Doğa tarihi: Antartika, Brezilya, Kosta rika, Ekvator, Madagastar,
- Vahşi doğada safari: Orta Afrika, Kenya, Tanzanya'dır (Weaver 1998).

Belirtilen destinasyonlarla birlikte günümüzde dünyada ekoturizm açısından önemli bölgeler arasında Latin Amerika, Karayipler ve Pasifik Adaları, Güneydoğu Asya, Güneydoğu Afrika, Antartika ve Avustralya sayılabilir. Mısır, Cezayir, Irak, Afganistan, İran gibi ülkeler ekoturizm açısından fırsatlara sahip olmakla birlikte gelişme gösterememiştir. Bu bölgede ekoturizm açısından en avantajlı ülke üç kıta arasında kalan Türkiye'dir (Weaver 1998).

Wood (2002)'a göre; 1998 yılında yaklaşık olarak 45 milyon kişi ekoturizm amaçlı seyahat etmiştir. 2010 yılında ise bu rakamın 70 milyon olması beklenmektedir. Buna doğal alanları ziyaret eden yerli turistlerde eklenirse sayının arttığı görülmektedir.

Ekoturizm açısından örnek gösterilen destinasyonların dikkat çekici özelliği ekonomik açıdan geri kalmış, doğal yapısı bozulmamış ülkeler olmasıdır.

5.7. Türkiye'nin Ekoturizmdeki Yeri

Ülkemizdeki milli parklar, tabiat alanları ekoturizmin kaynaklarını oluşturur. Özellikle milli parklar sahip olduğu kültürel, jeolojik, doğal yapısıyla ekoturizmin temelini oluşturur.

Türkiye’de 2005 yılı itibariyle 35 milli park, 17 tabiat parkı, 35 tabiat koruma alanı ve 58 tabiat anıtı bulunmaktadır. Bu alanların toplam yüzölçümü 840.737 hektardır (Anonim 2005b). 20/11/2006 tarihinde Bakanlar Kurulu kararınca Saroz Körfezi, Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi ilan edilmiştir.

Türkiye’nin ekoturizm açısından önemli bir diğer kaynağı 1.295.546 hektarlık yüzölçümü ile 76 adet uluslar arası öneme sahip sulak alanlardır. 76 adet sulak alanın 72’si su kuşları, 4’ü balıklar ve 16’sı hem su kuşları hem de balıklar bakımından uluslar arası öneme sahiptir. Bu alanlar ekosisteme bir çok fayda sağlamakla birlikte, zengin biyolojik çeşitliliği ve özellikle barındırdığı kuş türleri ile önemli bir çekicilik yaratmaktadır. Türkiye sulak alanlar bakımından Avrupa ve Orta Doğu’nun en sulak alanlarına sahiptir (Anonim 2005c). Sulak alanlar manzara biyoçeşitlilik, kuş gözleme gibi aktiviteler için önemli potansiyele sahip alanlardır. Enez yakınlarındaki Gala Gölü biyoçeşitlilik ve kuş türleri açısından zengindir. Özellikle endemik türler olan nilüfer çiçeği ve yılan balığı turizm çekiciliği yaratması bakımından önemlidir. Yörenin tanıtımında bu türler ağırlıklı olarak kullanılmalıdır.

Ekoturistlerin ilgi duydukları alanlardan biri de su altı ekosistemidir. Su faunası ve florasının gözlemlenmesi, su altı fotoğrafçılığı veya bilimsel amaçlı olarak su altına aletli olarak yapılan dalışlar veya şnorkel ile su yüzeyine yakın olarak yüzerek su altını gözlemek ilgi duyulan aktiviteler arasındadır. Fakat bu faaliyetler ekoturizmin ilkelerine ve etik kurallara uygun olarak yapılmalı ve su altı ekosistemine zarar vermeden yapılmalıdır. Türkiye bu açıdan oldukça önemli bir potansiyele sahiptir (Çevirgen ve Demir 2006). Trakya kıyılarında İbrice Limanı dalış turizmi ve su altı gözleme açısından önemlidir. Tüneller, fok mağarası, cennet cehennem, delikli kaya buradaki önemli dalış noktalarıdır. Su altı gözleme ve balıkçılık faaliyetleri yapılmaktadır.

Ülkemizde ekoturizm konusunda planlama aşamasında olan ya da uygulamaya başlamış olan çeşitli projeler bulunmaktadır. Bunlar:

1- Biyolojik Çeşitlilik ve Sürdürülebilir Doğal Kaynak Yönetimi (GEF II) Projesi: 2000 yılında Orman Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü’nce yürütülmekte olan Dünya Bankası destekli proje kapsamında ülkemizin önemli biyocoğrafik bölgelerini temsil eden ve biyolojik çeşitlilik bakımından zengin 4 önemli pilot alanda (Kayseri-Sultan Sazlığı, Artvin-Camili, Antalya-Köprülü Kanyon Milli Parkı, Kırklareli-Iğneada) ekoturizm projeleri uygulanmaktadır.

2- Türkiye’de Kaz Dağları Milli Parkının, Yunanistan Tavrapos Gölü Yakınlarındaki Argitea Bölgesi’nin Ekoturizm Amaçlı Master Planının Hazırlanması Projesi: Bu projeye,

Ankara’da imzalanan “Çevre Konusunda İşbirliği Anlaşması” çerçevesinde, Türkiye ve Yunanistan Ekoturizm Komitelerinin 30 Mart-1 Nisan 2001 tarihleri arasında Antalya Belek’te yaptığı ortak toplantıda alınan karar gereğince başlanmıştır. Planlanan projenin amacı Kazdağı Milli Parkının ekoturizm alanı olarak geliştirilmesidir. Projenin gerçekleştirilmesi için Yunanistan’ın Avrupa Birliği Komisyonu’na sunduğu bütçeye uygun olarak fonlarından finansal destek sağlaması beklenmektedir.

3- Milli Parklar ve Çevre Eğitimi Projesi: TUBITAK koordinatörlüğünde Milli Parklar Genel Müdürlüğü ve yerel üniversitelerin işbirliğiyle 1999 yılından itibaren sürdürülen bu projenin amacı milli parkların ekoturizm potansiyelini ortaya koymaktır. 1999 yılı Antalya Termessos-Güllük Dağı Milli Parkı ve 2000 yılında Rize’de Kaçkar Dağları Milli Parkı’nda yürütülmekte olan proje kapsamında üniversite öğrencilerine ve profesyonel turist rehberlerine çevre eğitim programları düzenlenmiştir (Anonim 2009f).

Türkiye sahip olduğu doğal çekicilikleri ile yaban hayatını gözleme, doğa yürüyüşleri gibi ekoturizm aktiviteleri için potansiyel varken turizm sektörüyle ilgili analizlerde ekoturizmle ilgili aktivitelere pek değinilmemektedir.

TURSAB Başkanı Başaran Ulusoy ekoturizm uygulamalarının hem iyi hem de kötü örneklerine ülkemizde rastladığını ifade ederek eko turizmin nasıl yapılması gerektiğini şu sözlerle ifade ediyor; "Ekoturizm, turizm faaliyetleri icra edilen kırsal bölgede örneğin bir köyde, o köydeki sosyal dokuları, yaşam tarzını en az düzeyde etkilemeye çalışır. Bunun için turizm faaliyetinin sayısını çeşitli yollarla örneğin fiyat ya da fiziki engeller vasıtasıyla belli bir düzeyde tutar. Turizmin faydasını o turizm kaynaklarının olduğu bölgeye nasıl daha fazla aktarabileceğinin yollarını araştırır. Bunları yapabilmek için söz konusu doğal, tarihi ve kültürel kaynakların turizm ürünü olarak kapasitesinin ne olabileceğini tespit eder. Bu kaynakların korunması için rutin ölçme değerlendirme faaliyetlerinde bulunur. Ayrıca koruma ve gözetim önlemlerinin örgütlenmesine ihtiyaç vardır. Tüm bu karmaşık faaliyetler neticede bir ekoturizm yönetimini şart koşar. Ekoturizm yönetiminin bilinen en klasik tipi milli parklardır"(Anonim 2009f).

Bugün Türkiye’de izlenen politika tamamen Çevre Yönetiminin merkezi bir yapı içinde tutulmaya çalışılmasıdır. Ülkemizde dokuz kıyı bölgelerinde olmak üzere Özel Çevre Koruma Bölgesi statüsü ile merkezi yönetimin, her türlü yerel yönetim yetkilerini askıya aldığı 12 adet bölge bulunmaktadır. Bu bölgeler, aynı zamanda, Doğal Sit ve Tarihi Sit gibi diğer koruma alanları sınırlarıyla da örtüşmektedir. Bu karmaşa içerisinde son yıllarda bu bölgelerdeki ’hassas çevrenin’ yapısal gelişmeler karşısında dengesinin korunmasına yönelik uluslararası kredilerin kullanıldığı projeler de gündeme gelmektedir.

Tüm bu yapısal örgütlenmenin ortak hedefi, gelişmelerin çevre üzerinde yol açacağı tahribatı en aza indirerek, bu bölgelerde çevreye duyarlı kontrollü bir gelişmenin sağlanmasıdır. Bu bölgelerin sahip olduğu "hassas çevre yapısı" nın korunması yerel halk ve yerel yönetimlerin katılımı olmaksızın gerçekleşemez. Çevre sorunları sınır tanımamakla birlikte, hiç kuşku yoktur ki sorunların çözümüne yönelik girişimlere yerel inisiyatifin sahip çıkması ölçüsünde, hedeflenen başarı sağlanabilir.(Görer ve Atik 1997).

Dünyada ve ülkemizde ekoturizm alanında bu gelişmeler meydana gelirken Saroz Körfezi ve çevresinde de doğal mirasın değeri anlaşılacak somut adımlar atılmaya başlanmıştır. Ancak bölgenin ihtiyacı olan yatırımlar yapılırken mevcut doğal kaynaklar gelecekte de ihtiyacı karşılayabilecek nitelikte olmasına dikkat edilmelidir. Bölge alternatif turizm çeşitlerinin uygulanabilmesi açısından son derece elverişlidir.

6. ARAŞTIRMA BULGULARI

Araştırma alanını güney Saroz Körfezi kıyıları oluşturmaktadır. Bu alanda Edirne ilinin Keşan ilçesinin Sazlıdere, Gökçetepe, Mecidiye, Erikli, Danışment ve Yayla köyleri ve sahilleri ile Enez ilçesinin Karaincirli, Vakıf, Büyükevren, Gülçavuş, Sultaniçe köyleri ve sahilleride her birinde 15 adet olmak üzere toplam 165 kişiye anket uygulanmıştır.

Alanın iç kısımlarda yer alan daimi yerleşimleri köyler oluşturmakta ve kıyıya uzaklıkları 3-7 km arasında değişmektedir. Kıyı şeridindeki yerleşimleri genellikle ikinci konutlar oluşturmakta ve yaz mevsiminde kullanıldığından dolayı yaz nüfusunda büyük oranda artış olduğu gözlenmektedir. Alandaki ikinci konut sayıları yaklaşık; Sazlıdere'de 128, Gökçetepe'de 398, Mecidiye'de 3646, Erikli'de 4270, Yayla'da 3100, Karaincirli'de 160, Vakıf'da 140, Büyükevren'de 750, Gülçavuş'da 960, Sultaniçe'de 1470 adet olarak tespit edilmiştir. Saroz Körfezi'nde bulunan 3 adet ada ise yerleşim amaçlı kullanılmayıp, sadece askeri amaçlarla kullanılmaktadır. Mecidiye köyünden 5 km uzaklıkta bulunan İbrice Limanı balıkçı barınağı işlevini görmektedir. Enez'de ise inşaatı tamamlanmış olan bir yat limanı mevcuttur (Yılmaz ve Serbest, 2005).

6.1. Ekoturizm Potansiyeli Bulunan Yerleşim Yerleri

Bölge uzun sahil şeridiyle deniz turizmi için eşsiz bir güzelliğe sahiptir.

Fotoğraf.1. Saroz Körfezi Sahili

6.1.1. Sazlıdere Köyü

Sazlıdere köyünde sulanan tarım alanı bulunmamaktadır. Bu nedenle tarımsal faaliyetler kuru tarım arazilerinde yürütülmektedir. Yetiştirilen ürünler genelde buğday ve ayçiçeğidir. Bölgede kaliteli üzüm yetişmektedir ve az miktarda bağcılıkla uğraşan kesim bulunmaktadır. Köyün özellikle sahile yakın yolu kötü durumdadır. Alt yapı eksikliği ve yatırım sorunları mevcuttur.

23147 dekar orman alanına sahip olmakla birlikte Sazlıderede ormancılık faaliyetleri ve balıkçılığın da yapıldığı görülmektedir.

Köyün gerek ormanlık alanı ve doğal manzarası gerek sahil şeridi, sosyo- kültürel yönü değerlendirilebildiğinde özellikle ekoturizm ve agro turizm açısından turizme kazandırılabilir. Köyde tarihi taş evler bulunmaktadır ancak bakımsızlık yüzünden yok olma tehlikesiyle karşı karşıyadır. Bu evler restore edilerek turizme kazandırılabilir.

6.1.2. Gökçetepe Köyü

Keşan ilçesine 25 km. uzaklıktadır. Eski adı Mariz'dir ve Cenevizlilerden kalma bir köydür. Sahilde bir tepe üzerinde Bizanslılardan kalma bir kale kalıntısı mevcuttur. Ancak yıkılma tehlikesiyle karşı karşıyadır. Restore edilip turizme kazandırılması gerekir.

Araştırma alanı içerisindeki ormanlık alanı en fazla olan köydür. Köyün denizle ormanın birleştiği eşsiz bir manzarası vardır. Köyde ormanlık faaliyetleri ve balıkçılık ta ön plandadır. Sulanan tarım arazisi olmadığından tarımsal faaliyetler kuru tarım olarak yapılmaktadır. En çok yetiştirilen ürünler ayçiçeği, buğday, pancar, dır. Ayrıca arıcılık faaliyetleri de yürütülmektedir. Köyde özellikle büyükbaş hayvancılık önemli gelir kaynağıdır.

Son yıllarda bölgede ikincil konut sayısında artış görülmekle birlikte yazlıklar 1200 dönüm arazi üzerine kurulmuştur. Bu durum köy nüfusunun yazın artmasını sağlar.

Köyde Orman kampı bulunmaktadır ancak beş yıldır kapalıdır. En kısa zamanda açılıp turizme kazandırılmalıdır. Ayrıca köyün altyapı, su, yol sorunları da mevcuttur. Sahilde restoran, çay bahçesi, wc, duş kabini mevcuttur. Sahildeki ikincil konutlar 1200 dönüm araziye kurulmuştur ancak planlı bir yapılaşmadan söz edilemez. Köyde genç nüfusun Keşan'ın diğer köylerine oranla fazla olması, eğitim seviyesinin fazla olması nedeniyle halk daha bilinçlidir. Köyde eski taş evler bulunmaktadır ve evlerin sahipleri turizme kazandırılması yönünde olumlu düşünceye sahiptirler. Ancak tarihi evlerin restorasyonu ve turizme kazandırılması için bilgi anlamında ve maddi olarak desteğe ihtiyaçları vardır. Köy

eşsiz manzarası, temiz havası, eski taş evleri, kültürel yapısıyla örnek bir eko-köy potansiyeli taşımaktadır.

6.1.3. Mecidiye Beldesi

Mecidiye Beldesinde ana geçim kaynağı olarak tarım, küçükbaş hayvancılık, büyükbaş hayvancılık ve balıkçılık ön plana çıkmaktadır. Sebze ve meyve üretimi de yapılmaktadır. Çiftçiler ürünlerini daha çok kendileri pazarlamaktadırlar. Ürünler genellikle yol kenarına kurulan sergilerde veya Erikli-Mecidiye yazlık yerleşim yerlerinde satılmaktadır.

Belde deniz turizmine açık bir beldedir ve coğrafi yapısı itibariyle çok çekici bir yerdir. 1995 yılında "Belde Belediyesi" teşkilatı kurulmuştur. Beldede 2 adet Cami, 1 adet Sağlık Ocağı, 1 adet İlköğretim Okulu, 2 adet Süt Toplama Merkezi, 1 adet kasap, 2 adet balık lokantası, 2 adet motel bulunmaktadır. Beldede ev pansiyonculuğu yapılmakta olup, konaklama problemi yaşanmamaktadır.

Fotoğraf.2. Mecidiye Beldesi Taş Evleri

Beldenin ekoturizm açısından en önemli değerleri taş evleridir. Yörede çok fazla taş evi olduğu bilinmektedir. Ancak bunların çok az bir bölümü restorasyonu yapılmaktadır. Aslına uygun olarak restorasyonu yapıлып pansiyon olarak faaliyet gösteren taş evler bulunmaktadır. Ufak bir konaklama işletmesi olarak dizayn edildiğinden aynı zamanda ziyaretçilerin yeme içme gibi ihtiyaçlarını da karşılamaktadır. Bu evlerin sayısı artırılıp seyahat acentaları yoluyla pazarlanması gerekir. Ayrıca çevreye alternatif turizm çeşitlerinin uygulandığı turlar; trekking, yayla turizmi, kampçılık vb. seyahat acentaları tarafından düzenlenmeli ve satılmalıdır. Bölgenin turizm potansiyeli yüksektir. İbrice limanı dalış

turizmi açısından büyük değer taşımaktadır. Ayrıca Saroz körfezinde rüzgar sörfü de önemli bir turizm potansiyeli arz etmektedir.

Beldenin güney ucunda İbrice Limanı bulunur. Dalış ve olta balıkçılığı açısından bulunmaz bir yerdir. Altyapı ve yapılaşma yoktur. Doğal yapı kirletilmemiştir ve doğallığını korumuştur.

Mecidiye sahili, beldeye yaklaşık 6 km. uzaklıktadır. Erikli sahili ile askeri kamp arasında yaklaşık 2 km. uzunlukta sahil şeridi vardır. Su ve kanalizasyon sistemi yoktur. Sanayisi ve altyapısı bulunmadığından sahil şeridi doğallığını kaybetmemiştir. Az sayıda çay bahçesi, pansiyon, market bulunmaktadır. Sahilde yazlıklardan çok barakalar mevcuttur.

6.1.4. Erikli Köyü

Keşan ilçesine 30 km. uzaklıktadır. Köyün geçim kaynağı tarım ve hayvancılıktır. Ayçiçeği, buğday başta gelen tarım ürünleridir. Köyde tarım alanlarında sulama yapılmadığından kuru tarım yapılmaktadır. Saroz ile bağlantısı olan diğer sahil köylerine oranla altyapı ve üst yapı olarak en gelişmiş bölgedir. Köyün içme suyu, kanalizasyon şebekesi, ptt acenteliği, sağlık ocağı vardır ve yolları asfalttır. Ancak özellikle sahil şeridine bakıldığında ikincil konutlarda çarpık yerleşme görülmektedir ve ormanlık alanlar giderek azalmaktadır. Artan nüfusla birlikte köylü ürünlerini sahil şeridinde pazarlama imkanı bulmaktadır.

Köye 2.5 km. uzaklıktaki sahil şeridinde konaklama sorunu oteller ve pansiyonlarla büyük oranda çözülmüştür. Ancak yoğun sezon olarak tabir edilen temmuz- ağustos aylarında talebi karşılayacak potansiyele sahip değildir. Saroz bölgesinde ikincil konutların en yoğun olduğu alandır. Sahil yerleşimi başta İstanbul, Çanakkale gibi çevre illerden gelen yerli turist başta olmak üzere Yunanistan ve otellerin bağlantılı olduğu acentaların getirdiğı başka ülkelerden gelen yabancı turistleri de ağırlamaktadır.

Saroz'un turizm potansiyelini en fazla şekilde kullanabilen Erikli, gerek sahil şeridi gerekse tuz gölü ile kışın yabani uçar yazın ise bıldırcın avcılığının yapılabildiğı çok çeşitli balık familyasına sahip deniz ürünleri ile ekonomisini canlandırmaya çalışmaktadır.

6.1.5. Danışment Köyü

Danışment; Keşan ilçesine 35 km. uzaklıktadır ve sahile 1 km. uzaklıktadır. Köyün ekonomisi tarım ve hayvancılığa dayalıdır. Köylü kendi ihtiyacını karşılayacak miktarda bahçe ürünleri; sebze yetiştirmektedir. Köyün içme suyu şebekesi vardır ancak kanalizasyon

şebekesi yoktur. Ptt acenteliği yoktur ve sağlık ocağı olmakla birlikte hizmet verememektedir. Köye ulaşımı sağlayan yol asfalttır.

Erikli ve Yayla köyleri arasında Orman Bölge Müdürlüğüne bağlı bir kamp alanı ve tesisleri bulunmaktadır. Çadır kurarak kamp yapmak isteyenler için temiz denizi ve kumsalı ile ormanlık bir bölgenin birleştiği ideal bir kamp alanıdır. Meşe ağaçları ile örtülüdür. 13.190 hektarlık bir alanda günübirlik ziyaretçiler ve çadırlı kamp kurmak isteyenler için yaz sezonu boyunca hizmet vermektedir.

6.1.6. Yayla Köyü

Yayla köyüne ulaşım Enez yoluyla sağlanır. Erikli yoluyla da Yaylaya stabilize yoldan ulaşılabilir. Keşan'a yaklaşık 30 km. mesafededir. Ekilen tarım ürünleri; ayçiçeği, buğday, mısır, fasulye, bamya ve az miktarda bahçe sebze ve meyveleri; domates, biber, patlıcan, karpuz, kavundur. Köyde balıkçılık ta az miktarda bulunur ve balıkçılık kooperatifi bulunur. Sahile yeni yapılan balıkçı barınağı balıkçılığın gelişmesine hizmet etse de ne kadar başarılı olduğu tartışılır. Çünkü sahilin kum yapısını bozduğu ve kötü kokulara neden olduğu görülmektedir.

Yayla sahilindeki yerleşimler, özellikle ikincil konutlarda yoğunluk ve çarpıklık görülmektedir. Bölgede konaklama tesisleri daha çok küçük çaplı pansiyon şeklinde halkın evlerini pansiyon haline getirmiş olması veya kiralaması şeklinde ortaya çıkar. Yayla köyü bölgedeki en modern yerleşimlerden biridir. Köyde kültürel yozlaşmaya izin verilmeden doğayla entegre konaklama tesisleri kurularak ekoturizme kazandırılabilir.

6.1.7. Karaincirli Köyü

Bölgenin doğal yapısı bozulmamış ve yerleşimlerin en az olduğu köydür. Ancak köyün alt yapı sorunları fazladır ve ihtiyaçlarını karşılayabilecek düzeyde değildir. Köyde ayçiçeği, buğday ekiminin yanı sıra sulamanın etkisiyle bahçecilik faaliyetleri de görülmektedir. Az miktarda balıkçılık ta yapılmaktadır. Sahil yerleşiminde konaklama tesisleri yoktur. Toplamda yazlıkların bulunduğu üç site vardır ve kiralık yazlıklar mevcuttur. Sahil şeridinde 3. derece sit alanı ve askeri yerleşim sahası bulunur.

Karaincirli köyü, ekoturizmin uygulanabileceği örnek bir alandır. Çünkü doğal yapısı neredeyse hiç bozulmamıştır. Verimli toprakları olumlu değerlendirilebildiğinde köyde agroturizm faaliyetleri de geliştirilebilir. Doğayla entegre tesisler kurularak, bölgeye özgü tarım ürünleri değerlendirilebilir.

6.1.8. Vakıf Köyü

Vakıf köyünde yoğun çiftçilik faaliyetleri görülmekle birlikte yetiştirilen ürünler arasında ayçiçeği, buğday, çeltiğin yanı sıra halk kendi ihtiyaçlarını karşılayabilecek düzeyde bahçelerde sebze, meyve tarımı ile de uğraşmaktadır. Sahilde çevre düzenlemesi, alt yapı olanakları yoktur. Sahilin iki tarafında iki kamp alanı olmakla birlikte bir tanesi DSİ tarafından işletilmekte, diğeri ise uzun süredir boş kalmaktadır. Sahilde çevre düzenlemeleri yapılmış konaklama tesisi bulunmaktadır ve konaklama ihtiyacını büyük oranda karşılamaktadır. Köyün muhteşem manzarası, eşsiz sahili turizmin gelişmesi için önemli fırsatlar sağlamaktadır. Halk bu konuda bilinçlidir ve yörede özellikle ekoturizm faaliyetlerinin gelişmesini istemektedir.

6.1.9. Büyükevren Köyü

Enez ilçesine 13 km. uzaklıktadır. Köyün ekonomisi tarım ve hayvancılığa dayanmaktadır. Köyde süt ürünleri ve un fabrikası bulunmaktadır. Köye ulaşımı sağlayan yol asfaltdır. Çevre köylere göre alt yapı ve üst yapı olarak en gelişmiş köydür. Köyde ayçiçeği, buğday, çeltiğin yanında sulu tarım yapılmaktadır. Nüfusu fazla olmamasına rağmen ticari potansiyeli yüksektir. Halk bölgede ekoturizm faaliyetlerinin oluşmasına olumlu yaklaşmaktadır. Bu nedenle halkında görüşleri alınarak, tarım ve doğal çevre turizm etkinliklerine katılarak, etkili bir planlamayla ekoturizm faaliyetleri oluşturulabilir.

6.1.10. Gülçavuş Köyü

Keşan ilçesine 58 km., Enez ilçesine 18 km. uzaklıktadır. Köyün ilk adı Kelçavuş iken daha sonraları Gülçavuş olarak değerlendirilmiştir. Köyün genç nüfusu azdır. Halk geçimini çiftçilikle sağlamakla birlikte ayçiçeği, buğday, çeltik, sebze en çok ekilen ürünlerdir. Sahilde sit alanı vardır ve yapılaşma, ikincil konutlar azdır. Köyün içme suyu şebekesi ve kanalizasyon şebekesi vardır. Ancak özellikle üst yapı bakımından eksiklikleri çoktur. Çevre köylere göre ulaşım daha zor ve altyapı- üstyapı olanakları bakımından daha geri kalmış bir köydür. Köyde genç nüfus oranı az olduğundan, sahilde deniz turizminin yanı sıra çevreye kamp alanları, parklar kurulabilir. Köyün kendine has özellikleri, bozulmamış kültürü yerel işletmelere yansıtılarak ekonomisi güçlendirilebilir.

6.1.11. Sultaniçe Köyü

Ayçiçeği, buğday, mısır, çeltik ve az miktarda sebze- meyve ekimi yapılmaktadır. Köyün altyapısı gelişmiştir. Sulama ve kalkınma kooperatifi bulunmaktadır. Köyde balıkçılık, büyükbaş, küçükbaş hayvancılık faaliyetleri de yoğun olarak yapılmaktadır.

Sahilde belediye ruhsatlı motel bulunmaktadır. Balıkçılar için iki adet liman bulunmaktadır.

6.2. Bölgenin Ekonomik Kalkınma ve Ekoturizm Açısından Değerlendirilmesi

Köylerin geneline bakıldığında benzer bir tablo görülmektedir. Köylerdeki tarım alanlarında genelde kuru tarım yapılmakta ve yetiştirilen başlıca tarım ürünleri ayçiçeği ve buğdaydır. Bunun yanında sulanabilen alanlarda çeltik, sebze ve meyve yetiştirildiği de görülmektedir. Yörede yetiştirilen farklı ürünler agroturizm faaliyetlerinde kullanılabilir. Halkın organik ürünler yetiştirme ve bunu günlük faaliyetler içinde bir turizm hareketine dönüştürebilmesine olanak sağlanmalıdır. Bu konuda halka gerekli eğitimler verilip yol gösterici olunmalıdır.

Fotograf.3. Gökçetepe Köyü Sahili ve Kale Kalıntısı

Köylerin doğal yapıları ekoturizm açısından önemli bir potansiyeldir. Mümkün olduğunca bu alanlardan etkin faydalanıp gelecek nesillere aynı doğallıkta teslim etmek gerekir. Bu da sürdürülebilir planlamayla gerçekleştirilebilir. Bölgedeki en önemli ekoturizm potansiyelini özellikle Mecidiye, Gökçetepe çevresinde bulunan taş evler oluşturmaktadır. Mecidiye belediyesi aslına uygun restore edilebilecek bu tarihi yapılarıyla önemli bir ekoturizm potansiyelini barındırmaktadır. Eski taş yapılar pansiyon olarak düzenlenip turizme kazandırılması bölgenin ekonomik kalkınmasını sağlayacak önemli bir faktördür. Özellikle Sazlıdere- Gökçetepe'deki orman alanları trekking, bisiklet turları, jeep safari, atlı turlar olarak etkin bir planlamayla turizme katılmalıdır. Çevrede bulunan kamp alanları, milli parklar ve piknik alanları yapılacak yeni düzenlemelerle turizme açılmalıdır. Mecidiye'de İbrice limanı yerli yabancı turistler için önemli bir dalış noktasıdır ve etkili bir tanıtım ve planlamayla bölgenin ekonomik kalkınmasına katkı sağlayacaktır. Bölgede balıkçılıkta gerek profesyonel gerek boş zaman değerlendirme amaçlı yapılan önemli etkinliklerden biridir. Balıkçılık faaliyetleri agroturizm faaliyetleri kapsamında değerlendirilebilecek önemli fırsatlardan biridir.

Bölgenin ekoturizm potansiyeli yüksek olmasına rağmen alt ve üst yapısı bu gelişmelere ihtiyaç verebilecek nitelikte değildir. Bu nedenle öncelikle bölgenin eksiklikleri giderilmelidir. Bölge halkı, turizm faaliyetlerinin gelişmesi için özellikle ekoturizm faaliyetlerinin oluşması için son derece istekli ve azimlidir. Bu potansiyel olumlu değerlendirilmelidir.

6.3. Halkın Sosyo-Ekonomik Durumu

6.3.1. Halkın Cinsiyet Dağılımları

Araştırmaya katılanların demografik durumlarının belirlenmesine yönelik olarak elde edilen bulgular çizelge 6.1'de görülmektedir. Ankete katılanların % 16.4' ünü bayanlar ve % 83.6 'sını ise erkekler oluşturmaktadır. Erkek sayısının fazla olmasının nedeni anketlerin genelde ilk olarak muhtar ve azalarına yapılması ile boş zamanlarını değerlendiren köy kahvelerindeki kişilere uygulanmasıdır.

Çizelge 6.1: Cinsiyet Dağılımları

Seçenekler	Sayı	%
------------	------	---

Kadın	27	16.4
Erkek	138	83.6
Toplam	165	100.0

6.3.2. Halkın Yaş Durumu

Yaş gruplarına dağılımlarında ilk sırada 40 yaş ve üzeri % 58.8 lik oranla ankete katılanların büyük bir bölümünü oluşturmaktadır. Geri kalan % 12.1'ini 20-24 yaş, %10.3'ünü 25-29 yaş, %10.9'unu 30-34 yaş ve %7.9'unu 35-39 yaş arası katılanlar oluşturmaktadır. Yine tabloda görüldüğü gibi yaş aralığının 40 yaş ve üzeri kişilerde fazla çıkmasının nedenlerinden biri anketlerin ilk olarak köy kahvelerinde yapılmasından kaynaklanmaktadır.

Çizelge 6.2: Yaş Dağılımları

Seçenekler	Sayı	%
20-24	20	12.1
25-29	17	10.3
30-34	18	10.9
35-39	13	7.9
40 yaş ve üzeri	97	58.8
Toplam	165	100.0

6.3.3. Halkın Öğrenim Durumu

Çizelge 6.3'te öğrenim durumları incelendiğinde deneklerin %33.9'u ilkokul, %17.6'sı okur-yazar, %12.1'i ortaokul, %24.2'si lise, %12.1'i yüksekokul-üniversite mezunlarından oluşmaktadır. Genel olarak bakıldığında eğitim seviyesi az olan kişilerden oluşmakla birlikte turizme katılma olgusu ve ekoturizme katılma eğilimi yüksektir.

Çizelge 6.3: Öğrenim Durumu

Seçenekler	Sayı	%
Okur-yazar	29	17.6
İlkokul	56	33.9

Ortaokul	20	12.1
Lise	40	24.2
Yüksekokul-Üniversite	20	12.1
Toplam	165	100.0

6.3.4. Halkın Meslek Dağılımları

Meslek durumları açısından ankete katılanların en çok kendi işini yapan çiftçilerden oluştuğu görülmektedir (%52.1). Diğer deneklerin %10.3'ü memur, %6.7'si işçi, %4.8'i emekli, %14.5'i serbest meslek, %11.5'i çalışmıyor olarak belirtmişlerdir.

Çizelge 6.4: Meslek Dağılımları

Seçenekler	Sayı	%
Çiftçi	86	52.1
Memur	17	10.3
İşçi	11	6.7
Emekli	8	4.8
Serbest meslek	24	14.5
Çalışmıyor	19	11.5
Toplam	165	100.0

6.3.5. İkamet Süresi

Çizelgede ikamet süreleri incelendiğinde ankete katılanların büyük bölümünün bölgede 16 yıl ve üzeri ikamet ettiği görülmektedir. Bu oran araştırmaya katılanların çoğunun bölgenin yerel halkı olduğunu göstermektedir. 1-5 yıl ikame edenlerin oranı % 8.5, 6-10 yıl ikame edenler 6.7, 11-15 yıl ikame edenler %4.8 oranı oluşturmaktadır. Bu oranlar bölgenin sürekli ikamet edenlerin yanında mevsimlik olarak ikincil konutlarda yaşayan halkın varlığını da göstermektedir.

Çizelge 6.5: İkamet süresi

Seçenekler	Sayı	%
1-5 yıl	14	8.5
6-10 yıl	11	6.7
11-15 yıl	8	4.8
16 yıl ve üstü	132	80.0
Toplam	165	100.0

6.3.6. Geçim Kaynağı

Bölge halkının geçim kaynakları; küçükbaş hayvancılık, büyükbaş hayvancılık, ticaret, turizm, sebze, hububat ve bağcılık olarak verilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre halkın büyük kesiminin çiftlerden oluştuğuna dikkat edersek bu verilen şıklardan birden fazlası geçim kaynağı olarak işaretlendiği görülür.

Bölgede yaşayan yerel halkın temel geçim kaynağı tarım olup turizmden gelir elde edenler ağırlıklı olarak yaz aylarında deniz kenarında bulunan esnaflardır. Köy merkezlerinde yaşayanlar sadece yetiştirdikleri tarımsal ürünleri bölgeye gelen ziyaretçilere pazarlayarak geçimini sağlamaktadırlar. Özellikle Mecidiye beldesi ve çevresinde sulu tarım yapan üreticiler yaz aylarında sebze tarımı yaparak geçimlerini sağlamaktadırlar.

Çizelge 6.6: Geçim Kaynağı

Seçenekler	Sayı	%
Küçükbaş hayvancılık	7	4.2
Büyükbaş hayvancılık	9	5.5
Ticaret	13	7.9
Turizm	5	3.0
Sebze	14	8.5
Hububat	43	26.1
Bağcılık	2	1.2

Küçükbaş hayvancılık ve sebze	1	0.6
Küçükbaş hayvancılık ve hububat	6	3.6
Büyükbaş hayvancılık ve ticaret	1	0.6
Büyükbaş hayvancılık ve hububat	43	26.1
Ticaret ve hububat	1	0.6
Turizm ve hububat	1	0.6
Sebze ve hububat	3	1.8
Küçükbaş ve büyükbaş hayvancılık ile hububat	5	3.0
Küçükbaş hayvancılık, sebze ve hububat	3	1.8
Büyükbaş hayvancılık, sebze ve hububat	7	4.2
Büyükbaş hayvancılık, sebze, hububat ve bağcılık	1	0.6
Toplam	165	100.0

Çizelge 6.6'daki veriler incelendiğinde halkın geçim kaynağını büyük oranda çiftçilik oluşturduğu görülür. Çiftçiler büyük oranda hububat üretimiyle uğraşmaktadırlar. Elde edilen verilere göre ankete katılanların %26.1'i hububatla, diğer %26.1'i ise hem hububatla hem de büyükbaş hayvancılıkla ilgilenmektedir. Araştırma yapılan köylerde buğday, ayçiçeği başta olmak üzere tarla tarımı yapılmakta; bunun yanında bağcılık, meyvecilik ve bahçe tarımı da yapılmaktadır. Araştırma alanında tarımın yanı sıra hayvancılığında yaygın olduğu görülmektedir. Verilere göre sadece küçükbaş hayvancılıkla uğraşanlar % 4.2, sadece büyükbaş hayvancılıkla uğraşanlar % 5.5 olmak üzere toplamda %9.7'lik kesimi oluşturmaktadır. Tarımla beraber hayvancılık yapanlara bakıldığında bu oran artmaktadır. Ankete katılan deneklerin % 7.9'u ticaretle, %3'ü turizmle uğraşmaktadır.

6.4. Halkın Bölgeyle İlgili Genel Yorumları

Yapılan bu araştırmada özellikle bölge halkının ekoturizmin bölgede gelişmesine duyarlı olduğu gözlemlenmiştir. Aşağıda bu kanıtı açıklayan anketin yorum sorularına değinilmiştir.

Uygulanan anketlerdeki soruların sosyo-ekonomik yapıyla ilgili olan ilk altı sorusu ve ekoturizm potansiyeli ile ilgili olan likert ölçeği ile ölçülen 15 yargı cümlesi yukarıda yorumlanmıştır. Bu bölümde öncelikle ankette yer alan halkın düşüncelerinin sorulduğu son 5 soru değerlendirilmiştir.

Saroz'da sahili bulunan köylerde yaşayan halkın taş evlerinin bulunup bulunmadığı ve bulunuyorsa turizme açmayı düşünüp düşünmediği sorusuna katılımcılar tarafından verilen cevaplar genelde köylere göre değişiklik göstermekle birlikte soruyu cevaplayan 165 kişiden 30'u taş evinin bulunduğunu belirtmiştir. Taş evi bulunan 30 kişiden 19'u eski taş evlerini ilerde turizme açmayı istemektedir. Taş evler daha çok Keşan'a bağlı Mecidiye beldesinde ve Gökçetepe köyünde bulunmaktadır. Mecidiyede yaklaşık 300 adet taş ev olduğu bilinmektedir. Bu potansiyel iyi değerlendirildiğinde binalar doğal yapısı bozulmadan restore edilip konaklama tesisi (pansiyon, eko-köy evi) veya müze olarak turizme açılabilir. Halkın bu konuda istekli olduğu ancak maddi anlamda destek beklediği ve bu konuda yönlendirme, bilgilendirme beklediği araştırma sonucunda ortaya çıkmıştır. Mecidiye köyünde restore edilip turizme açılan örnek bir işletmecilik vardır. 2002 yılında restore edilen bu ev, odaların doğal yapısı bozulmadan pansiyon odası olarak dizayn edilmiştir. Bahçe düzenlemesi yapılmış kültürel faktörler göz önüne alınarak, ev ekmeği, yerel yemekler yapılarak örnek bir eko- pansiyon olarak faaliyet göstermektedir. Pansiyonun tanıtımı web sitesinde yapılmakta ve acentalar yoluyla yerli eko-turist talebini karşılamaya çalışmaktadır. Köyde hala restorasyonu devam eden taş evler bulunmaktadır. Bu potansiyel olumlu değerlendirilebildiğinde, evler koruma altına alınarak restore edildiğinde, halka yerel yönetimlerin ve eğitim kurumlarının desteği verildiğinde ekoturizm açısından olumlu değerlendirilebilecektir.

Araştırmadaki diğer yorum sorusu turizmin yörede nasıl gelişebileceği konusundadır. Verilen cevaplar yine köylere göre farklılık gösterse de öncelikle alt yapı ve konaklama yapıları konusunda görülen sorunların giderilmesi gerektiği belirtilmiştir. Yerel yönetimlerin ve özel sektörün yatırımlarını arttırması, sivil toplum örgütlerinin, eğitim kurumlarının halkı bilinçlendirmesi gerekmektedir. Saroz bölgesindeki sahil şeridinde konaklama tesisi azdır ve potansiyeli karşılayabilecek nitelikte değildir. Sahiller temizdir ancak kendi haline bırakılmamalı, temizliği ve çevre düzenlemeleri yapılmalıdır.

Bölgenin en büyük eksiklerinden biri de reklam ve tanıtım sorunudur. Yapılacak yatırımlarla birlikte seyahat acentaların ve tur operatörlerinin de bölgeye eko-turizm ağırlıklı turlar düzenlemesi gerekmektedir. Yapılacak yatırımların doğayı tahrip etmeden sürdürülebilirlik politikası gözetilerek yürütülmesi gerekmektedir. Yeşillik alanları tehdit eden büyük binaların yerine doğayla entegre küçük ölçekli konaklama tesislerinin, pansiyonculuğun bölgede yaygınlaştırılmasını halk tercih etmektedir. Tarım arazileri imara açılmamalı ve ormanlık alanlar korunmalı ve çevre düzenlemelerinin, arıtma tesislerinin yapılması; yeşillik alanların arttırılması gerekmektedir.

Araştırmaya göre Mecidiye Köyü halkı; askeri yasak bölgenin kaldırılıp yapı izni verilmesi gerektiğini, sit alanları konusunda halkında bilinçlendirilmesi gerektiğini, İbrice limanındaki taş ocaklarının düzenlenmesi veya kaldırılması gerektiğini, Uzunkum'a sahip çıkılması gerektiğini belirtmişlerdir. Gökçetepe halkı 5 yıldır kapalı olan orman kampının biran önce hizmete açılması gerektiğini belirtmiştir.

Turizmin gelişmesi için neler yapılması gerektiği sorusuna verilen cevaplar bir önceki soruyla paralellik göstermekle birlikte çözülmesi gereken sorunların başında yine alt-üst yapı yatırımları ve eğitim sorununun çözülmesi gelmiştir. Tarihi yapıların, eski taş evlerin yetkili organlarca incelenip restore edilmesi gerekmektedir. Devletin gerek yapacağı hukuki düzenlemelerle gerekse yerel yönetimlerin konuya duyarlı olması, halkın ihtiyaçlarına cevap vermesi açısından bölgenin gelişmesine katkı sağlaması gerekmektedir. Sivil toplum örgütlerinin de duyarlılığı ile öncelikle köyde acil olan sorunlar çözümlenmelidir. Bu sorunlarından başında yukarıda da değinildiği gibi alt yapı- üst yapı sorunları gelmektedir. Araştırma alanındaki sahil köylerinde köye ulaşım yolları asfaltla sağlanırken sahile ulaşımında genelde yollar hala toprak yoldur. Köylerde ve sahil şeridinde çarpık yapılaşma görülmektedir. Askeri alanlar, sit alanları ve imara açılan alanlarda da düzensiz bir yapılaşma mevcuttur. Köylerde ve özellikle sahil yerleşimlerinde kanalizasyon sorunları, içme suyu problemleri bulunmaktadır. Bu sorunlar çözüme kavuşturulduktan sonra bölgenin muhteşem doğası planlı çevre düzenlemeleriyle turizme kazandırılabilir. Bölge yapısına uygun alternatif turizm çeşitleri üzerinde yeni fikirleri üretilerek bölge turizme kazandırılmalıdır. Bölge için en uygun yapılacak turizm çalışmasından biri ekoturizmdir.

Araştırmanın yirmi beşinci sorusu gelen ziyaretçilerin karşılaşılabileceği sorunlar üzerine olmuştur. Genel olarak verilen cevapların başında ulaşım sorunları, konaklama problemi, yiyecek- içecek işletmelerinin azlığı, eğlence mekanlarının azlığı, sahil kenarlarında duş yerlerinin; tuvaletlerin bulunmaması, yabancı turistler açısından dil problemi, yeterli park, bahçe alanının olmaması, mevcut konaklama işletmelerinin veya yazlıkların fiyatları yüksek tutması, yeterli otopark; yürüyüş yollarının olmaması, yol tabelalarının yetersiz olması, bölgede sağlık merkezlerinin az olması, ihtiyacı karşılayacak alışveriş mekanlarının az olması, alanda planlı turizm etkinlikleri olmadığından rehberlik sorunları mevcuttur. Sahillerde çevre kirliliği, sportif faaliyet alanlarının bulunmaması da diğer eksiklikler olarak ortaya konmuştur. Bölgenin eksikleri, sorunları çok olmasına rağmen yerel yönetimlerin ilgisiyle, özel sektörün ve halkın desteği ile giderilebilecek sorunlarıdır. Bu sorunların giderilmesi bölge yönetimine katkı sağlayacak, bölgenin ekonomik gelişmesini sağlayacak, halka gelir kaynağı sağlayacak ve genç nüfusun dışarıya göçlerini engelleyecektir.

Bölgedeki halk; yerel yönetimlerin, köyün ve sahil şeridinin sorunlarına duyarlı olmasını beklemektedir. Ayrıca üniversitelerin, sivil toplum kuruluşlarının halkı bilinçlendirmesi, eğitmesi konusunda önerilerde bulunmuşlardır. Bu kapsamda ekoturizmle ilgili gerekli projeler üretilmeli, eski taş evlerin yıkılması önlenmeli ve restorasyonu yapılmalı, halkın organik ürünler yetiştirilmesi için çalışmalar yapılmalı, ekoturizmle ilgili belediye ve üniversitelerin ortak proje çalışması yapması gerekli görülmüştür. Bölgenin en büyük eksikliklerinden biri olarak görülen reklam, tanıtım ulusal ve uluslar arası düzeyde yapılmalıdır. Vakıf köyünde bulunan özel idareye bağlı kamp alanı kapalıdır. Yörede kapalı olan kamp alanları açılmalı ve yeni kamp alanları kurulmalıdır. Ziyaretçilerin çevreyi kirletmemesi, doğayı tahrip etmemesi yönünde önlemler alınmalıdır. Mecidiye Belediyesinde bulunan taş ocakları doğal yapıyı bozmaktadır. Sit alanı içerisinde bulunan eserlerin tahribatı önlenmelidir.

6.5. Bölge Halkı Yargılarının İstatistiksel Analizi

Bölge halkının yargıları faktör analizi kullanılarak değerlendirilmeye çalışılmıştır. Halkın; bölgenin ekoturizm potansiyelini ve turizmin gelişmesini etkileyebilecek faktörler üzerinde düşüncelerini analiz edebilme açısından bu değerlendirme önemlidir.

Çizelge 6.7: Bölgede Ekoturizmin Gelişmesini Etkileyebilecek Faktörler

	Bölgede Ekoturizmin Gelişmesini Etkileyebilecek Faktörler	Faktör Adı
1	Bölgenin mevcut turizm potansiyelinin olması	Fpotansiyel
2	Bölgenin mevcut kaynaklarının olması	Fkaynak
3	Bölgede turizmin gelişmesi geliri arttırması	Bgelir
4	Bölgede turizmin gelişmesinin doğayı tahrip etmesi	Dtahrip
5	Bölgede turizmin gelişmesinin iş olanakları yaratması ve göçleri önlemesi	İgöç

6	Bölgede turizmin gelişmesi alt ve üst yapı yatırımlarını arttırması	Tyatırım
7	Yeterli orman ve piknik alanının olması	Ypiknik
8	Yeterli sahilinin olması	Ysahil
9	Yörenin bitki örtüsü ve yaban hayatının önemi	Ybitki
10	Yöredeki tarihi eserlerin varlığı	Teser
11	Yörenin doğa sporları için elverişli olması	Sdoga
12	Yerleşimlerin doğası ve manzarasının olması	Ydoğa
13	Yerleşimlerin havası ve ikliminin turizme uygun olması	Hiklim
14	Yeterli otel ve pansiyonların olması	Fotel
15	Yeterli kiralık yazlıkların bulunması	Dyazlik

Bölgede turizmin gelişmesini etkileyebilecek faktörler oldukça çoktur. Özellikle ekoturizm açısından bakıldığında yörenin bitki hayatı ve yaban hayatının önemi, doğası, manzarası, havası, iklimi yörenin ekoturizm potansiyeli olduğunu ortaya koymakta ve turizmin gelişmesi için önemli faktörleri oluşturmaktadır. Kuzey Saroz Bölgesinde ekoturizmin gelişmesini etkileyebilecek 15 faktör belirlenmiştir. Halkın bu faktörlerle ilgili yargılarını değerlendirmek için 5'li likert ölçeği kullanılmıştır (1: Tamamen katılıyorum, 2: Katılıyorum, 3: Kararsızım, 4: Katılmıyorum, 5: Hiç katılmıyorum). Belirlenen bu faktörler ve açıklamaları çizelge 8. 'de verilmiştir.

Belirlenen faktörlerin analizine uygunluğu KMO (Örnek Denkliği Testi) ve Barlett's (Küresellik Testi) testi ile test edilmiştir. KMO değeri 0,604 bulunmuştur. Bu değer 0,50'den büyük olması verilerin faktör analizine uygun olduğunu göstermektedir. Değişkenler arasında korelasyonun olduğunu gösteren Barlett testi de çizelgede görüldüğü gibi anlamlıdır (Sig.) (Çizelge 8.8).

Çizelge 6.8: Bölgenin ekoturizm potansiyeline ilişkin KMO ve Bartlett Testi

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.		,604
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	399,178
	Df	105
	Sig.	,000

Ayrıca açıklanan toplam varyansa bakıldığında I. faktör grubu toplam varyansın %17,861'ini, II. faktör grubu %13,039'unu, III. faktör grubu %10,175'ini, IV. faktör grubu

%8,417'sini, V. faktör grubu %7,423'ünü olmak üzere beş faktör grubunun toplam varyansın %56,915'ini açıkladığı görülmektedir.

Çizelge 6.9: Açıklanan toplam varyans

Compon ent	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared Loadings			Rotation Sums of Squared Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
1	2,679	17,861	17,861	2,679	17,861	17,861	2,030	13,534	13,534
2	1,956	13,039	30,900	1,956	13,039	30,900	1,807	12,049	25,582
3	1,526	10,175	41,074	1,526	10,175	41,074	1,708	11,386	36,968
4	1,263	8,417	49,492	1,263	8,417	49,492	1,527	10,180	47,147
5	1,113	7,423	56,915	1,113	7,423	56,915	1,465	9,767	56,915
6	,979	6,527	63,442						

7	,879	5,859	69,301					
8	,822	5,479	74,780					
9	,754	5,025	79,805					
10	,719	4,791	84,596					
11	,609	4,057	88,653					
12	,516	3,442	92,095					
13	,477	3,178	95,273					
14	,392	2,614	97,888					
15	,317	2,112	100,000					

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Uygulanan faktör analizi sonuçlarına göre Kuzey Saroz Körfezinde ekoturizmin gelişmesini etkileyen faktörler 5 temel grup altında toplanmaktadır. Bölgenin ekoturizminin gelişmesini sağlayacak faktörlerin en önemlisi çevre kalitesiyle ilgili faktörler olmuştur. Bu faktör grubu içerisinde yörenin dalış kampçılık gibi doğa sporlar için elverişli olması, deniz kıyısındaki yerleşimlerin bozulmamış doğası ve manzarasının olması ve yerleşimlerin havası ve ikliminin turizme uygun olması yer almaktadır. II. Faktör grubu içerisinde ise bölgenin mevcut turizm potansiyeli ve kaynakları yer almaktadır. Yörenin tarihi eserleri, mevcut kaynakları, otelleri ve pansiyonları turizm potansiyelini oluşturacak önemli bir faktör olarak görülmektedir. III. Faktör grubu doğanın tahribatı yöredeki yazlıkların yani ikincil konutların turizmin gelişimi bakımından yeterli olacağı konusundadır. Turizmin bir bölgede gelişmesi negatif etki olarak doğa tahribatını da beraberinde getirebilmektedir. Bu açıdan faktör analizi önemlidir. İkincil konutlar ise özellikle yeni gelişme gösteren turizm destinasyonlarında turizmi etkileyen önemli bir faktördür.

Dördüncü faktör grubu ise turizmin gelir getirici özelliği ile ilgilidir. Bu faktör turizmin yörede gelişmesinin halka gelir sağlaması, halka yeni iş imkanları yaratması ve dışarıya göçleri önlemesi açısından önemlidir. Ayrıca bölgenin alt ve üst yapı yatırımlarını arttırması faktörü de burada önem arz eder.

Beşinci faktör grubu da yine yörenin ekoturizm potansiyeliyle ilgilidir. Yörenin yeterli orman ve piknik alanının olması, yeterli sahilinin olması, bitki örtüsü ve yaban hayatının olması bölgede ekoturizmin gelişmesini etkileyecek faktörlerdir.

Çizelge 6.10: Rotated Component Matrix^a

	FAKTÖRLER	Component				
		1	2	3	4	5
Çevre Kalitesi	fpotansiyel	,754	,096	,022	,067	,006
	fkaynak	,740	,077	-,063	-,001	,080
	bgelir	,442	-,040	,124	,421	,052
	dtahrip	,007	,734	-,050	-,162	-,026
	İgöç	,301	,628	-,067	,026	-,035
Kaynaklar	tyatırım	-,184	,599	,388	,238	,213
	ypiknik	-,141	,340	,793	,006	-,024
	ysahil	-,048	-,280	,688	,020	,253
Tahribat	ybitki	,122	-,073	,521	-,120	-,199
	teser	,122	-,036	-,073	-,704	,180
Gelir Etkisi	sdoga	,172	-,066	-,263	,661	,321
	ydogo	,493	-,095	-,170	,549	-,040
	hiklim	-,057	-,154	,105	,004	,791
Ekoturizm	fotel	,264	,385	-,198	,008	,579
Potansiyeli	dyazlık	,444	,336	-,058	-,114	,454

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Rotation Method: Varimax with Kaiser Normalization.

7. BÖLGENİN EKOTURİZM POTANSİYELİNİN SWOT ANALİZİ

Çizelge 7: Saroz Körfezinin SWOT Analizi

Bölgenin Güçlü Yönleri	Fırsatlar	Tehditler
Kültür ve doğanın iç içe bulunması	Ekoturizm /Agro turizm faaliyeti olarak değerlendirilebilir	Doğal yapı tahribatı olabilir
Tarihi ve kültürel yapıları bozulmamış taş evleri	Ekopansiyon olarak turizme kazandırılabilir	Tarihi evler yanlış planlarla tahrip edilebilir
Su kaynaklarının zenginliği	Kuş gözlemciliği, doğa yürüyüşü gibi faaliyetler	Su kaynakları uzun süreçte kirletilebilir

	düzenlenebilir	
Ormanlık arazilerin mevcut olması	Kamp alanları, piknik alanları, milli parklar kurulabilir	Orman tahribatı, kirlenme ve yangınlar görülebilir
Bölgenin İstanbul, Çanakkale, Tekirdağ gibi büyük illere yakın olması	Çevre illerden bölgeye gelen turist sayı reklam, tanıtım yoluyla arttırılabilir	Bölgede nüfusun fazla olması kirlenmeyi, kültürel yozlaşmayı, tahribatı beraberinde getirebilir
Halkın ekoturizme olumlu yaklaşımı	Halk çeşitli eğitim programlarıyla eğitilip ekoturizm olgusuna dahil edilebilir ve istihdam artışı sağlanabilir	Turizm halkın sosyo-kültürel yapısını olumsuz yönde etkileyebilir
Endemik türlerin bulunması	Bölgenin reklam ve tanıtımında yararlanılabilir	Türlerin nesli yok olabilir
Bölgenin Zayıf Yönleri		
Altyapı eksiklikleri (elektrik, su, kanalizasyon sistemindeki eksiklikler)	Yeni modern yapılar yapılabilir	Yetersiz alt yapıyla birlikte üst yapı yatırımlarının yapılması
Konaklama işletmelerinin azlığı	Çevreyle uyumlu yeni konaklama işletmeleri yapılmalıdır	Plansız yapılan konaklama işletmeleri sebebiyle çarpık yapılaşma görülebilir
Yetersiz reklam ve tanıtım	Yeni reklam ve tanıtım yollarıyla insanların ilgisini bölgeye çekmek	Tanıtım eksik ve yanlış yapılabilir
Köy yollarındaki eksiklikler	Köyün ana yolları ve sahil yolları düzenlenip gerekli tabelaların konulması gerekir	Yolların bozuk olması potansiyel turist talebini etkileyebilir
Köyleri ekonomik bakımdan geri kalması	Ekonomik gelişme turizm faaliyetleriyle hızlandırılabilir ve istihdam sağlanabilir	Köyden şehre göçlerin artması

Bölgenin güçlü ve zayıf yönleri ortaya konularak; geleceğe yönelik olanakları ve tehditleri SWOT analiziyle değerlendirilmiştir. Elde edilen sonuçlara göre bölgede ekoturizm aktivitelerinin yürütülebilmesini sağlayacak en güçlü yanları; bozulmamış kültürel ve doğal yapısı, eski taş evleri, flora ve faunasıdır. Ancak doğal yapının sürdürülebilir anlayışla düzenlenmemesi çevre üzerindeki baskıyı arttırabilmesi tehdit unsuru olarak görülmüştür.

Bölge turizminin en zayıf yönlerinin başında altyapı ve konaklama tesisleri eksiklikleri gelmektedir. Doğal yapı göz önünde bulundurularak yatırımlar yapılmalıdır. Bölgede turizm bilincinin gelişmediği ve yerel yönetimlerin ilgisizliği diğer önemli bir zayıf noktadır. Diğer önemli bir zayıf nokta ise koruma alanlarına gereken ilginin gösterilmemesidir. Ayrıca

bölgenin ekoturizm/agro turizm potansiyelinin yüksek olması bölge için en büyük fırsat olarak görülmektedir. Agroturizm faaliyetleri uygulanabilmesi açısından yöreye özgü yetişen tarım ürünleri ve yerel lezzetler gerek satışı gerekse bir rekreasyon faaliyeti olarak değerlendirilmelidir.

Bölgenin İstanbul, Çanakkale gibi çevre illere ve sınır kapısına yakın olması da büyük fırsatlardır. Bölge halkının ekoturizme olumlu bakış açısı ve ekoturizme katılma isteği önemli bir fırsattır. Bölgenin turistik imajının zayıf olması, tanıtım ve reklamın yetersiz olması Saroz turizminin en büyük tehdit unsuru olarak tespit edilmiştir.

Trakya bölgesinin orman varlığı ağırlıklı olarak kuzey ve güneyde yoğunlaşmıştır. Ayrıca Gala Gölü Milli Parkı ve Saroz körfezi ekoturizmin gelişmesi açısından uygun koşullar yaratmaktadır. Ancak bölgedeki plansız yapılaşma sonucunda ortaya çıkan çevre sorunları sektör açısından dezavantaj oluşturmaktadır.

Rekreasyon açısından değerlendirildiğinde Tekirdağ Merkez ilçe, Şarköy, Saray ve Malkara ve Çerkezköy ilçelerinde orman alanı bulunmaktadır. Tekirdağ ili orman varlığı ağırlıklı olarak, kuzeyde Saray, güneyde Şarköy ilçesi ve Mürefte çevresinde bulunmaktadır (Kubaş ve İnan 2006).

Edirne ili, Keşan ili sınırları içerisinde bulunan Saroz Körfezi, sahip olduğu ekoturizm potansiyeli son yıllarda iyice ortaya çıkmıştır. Ekoturizm kapsamında yapılan faaliyetlerden biri olan dalış (scuba) sporu önemli bir turistik aktivite haline gelmiştir. Daha önceleri bölgeyi küçük gruplar halinde ziyaret eden dalgıçlar son zamanlarda dalış kulüpleri eşliğinde gelmektedirler. Çoğu İstanbul çıkışlı olan bu kulüpler, öğrencilerini (eğitim dalışları da dahil) dalış için körfeze getirmektedirler. Saroz körfezinin güneyindeki Kömür limanı ve Çanakkale savaşı batıklarına ait dalış noktaları yıllardır bilinen önemli dalış noktalarıdır. Ancak son yıllarda Kuzey Saroz'daki Harmankaya, Toplar burnu, İbrice limanı, Cehennem kayalıkları da Türkiye'nin önemli dalış noktaları arasında yerini almıştır. Araştırma alanımız içindeki köylerden bu dalış noktalarını kısa zamanda ulaşmanın mümkün olmasının yanı sıra kamp alanları bulunması da dalış turizminin bölgede gelişmesini etkilemiştir (Şapçı 2005). Türkiye'ye batıdan gelen kuş yolu üzerindeki iki sulak alan olan Meriç deltası kuş varlığı yönünden çok zengin bir yapıya sahiptir. Deltada bulunan göller, sazlıklar, çayırliklar, çeltik alanları, söğüt ve ılgınlardan oluşan ağaç toplulukları, su kuşlarını üreme, beslenme, özellikle ılıman iklim koşullarının sağladığı avantajla kışlama sahası olarak büyük önem taşımaktadır (Anonim 2009h)

Bölgede, başta orman varlığı olmak üzere Gala gölü, Saroz körfezi, Kastro koyu, Dupnisa mağarası ile Longos ormanları mutlak korunması gereken alanlardır. Bu

kaynakların kullanımı gelecek kuşakların bu kaynaktan yararlanma ihtiyacını dikkate almalıdır. Bir başka deyişle gelecek kuşakların ihtiyacı göz ardı edilmemelidir. Bölgede bulunan doğal kaynakların sürdürülebilir kullanımı sağlanmalıdır (Kubaş ve İnan 2006).

Global anlamda yaşanan sosyal ve ekonomik değişimler sanayileşmiş ülkelerin çoğunda kırsal kesimlerde ve bölgelerde yaşayan halk üzerinde bir baskı unsuru olmaktadır. Bu bölgeler yeni teknolojiler, artan işsizlik oranları, daha hızlı ve konforlu ulaşım, daha etkili tarım uygulamaları, yeni ve farklı iş fırsatları, serbest bırakılmış ya da kısıtlanmamış ticaret, zengin ve yoksul arasındaki farkın giderek artması, çevre bilincinin artması vb değişimlerden etkilenmektedirler. Bu sosyal ve ekonomik değişimler hükümetleri kırsal bölgelerde bir takım tedbirler almaya zorlamaktadır (Norman ve ark. 2001).

Yüzyılımızda, dünya üzerinde hayatını devam ettirmek isteyen tüm canlılar için gerekli olan kaynaklar her geçen gün tahrip olmakta ve azalmaktadır. Hızlı nüfus artışına bağlı olarak yaşanan gelişmelerin plansız ve programsız olması tahribatın öncelikli sebebi olarak görülmektedir. Zengin bir potansiyele sahip kıyılara talep giderek artmakta, özellikle artan turizm ve endüstri yatırımları bölgede hızlı bir nüfus artışıyla birlikte oldukça büyük ve geri dönüşümü olmayan problemleri de beraberinde getirmektedir. Bu problemleri bertaraf etmek ve en önemlisi henüz oluşmadan önlemini almak amacıyla entegre bir kıyı alanı yönetiminin oluşturulması, mevcut idari ve kurumsal düzenlemelerin revize edilmesi ve uygulamaya yönelik tedbirlerin alınması gerekmektedir (Önal 1997).

Saroz körfezinin gelişmesinde alt ve üst yapı olanakları kullanılırken ileriye dönük oluşabilecek olumsuzluklar, çevre tahribatı göz önüne alınarak yatırımlar yapılmalıdır. Türkiye'nin gizli cenneti Saroz Körfezi son yıllarda turizm açısından çok süratli gelişme göstermiştir. Bu gelişme ciddi çevresel etkileri beraberinde getirmektedir. Yerli halkı ve çevre illerden gelen turist nüfusunun hızlı artışı ile paralellik gösteren hızlı yapılaşma, yörenin altyapı tesislerini negatif etkilemektedir. Negatif etkilerin önlenmesi için gerekli önlemler alınmalıdır.

Türkiye'den örnekler bakacak olursak Topkaya (1997)'ya göre; Kemer Bölgesi'ndeki su temini, kanalizasyon, atık su tasfiyesi ve katı atık yönetimi konularındaki mevcut ve gelecekteki problemlerin çözülebilmesi için Türkiye'de ilk defa özel bir yönetim şekli oluşturulmuştur. 1989 yılında Antalya Valiliği'nin insiyatifi ile oluşturulan Güney Antalya Turizmi Geliştirme ve Altyapı İşletme Birliği (GATAB) bu konuda ülkemizde örnek olacak bir uygulamadır. 80 km'lik sahil şeridi boyunca Kemer İlçesi ile 6 adet köyü içine alan bu Birlik, kamunun yanısıra çevresel kirlenmelerden en ciddi etkilenecek turizm sektörünü de içine alacak şekilde, içme ve kullanma suyu temini, atıksu ve katı atık

yönetimi konularında bölgesel yönetim planları geliştirmek üzere yarı özel bir şirket olan "Altaş"ı oluşturmuştur. Bu yönetim şekli bu güne kadar oldukça başarılı olmuştur ve ülkemizin benzer özellikte olan diğer yörelerinde de uygulanması konu olan problemlerin çözümünde büyük kolaylık sağlayacaktır.

Akdeniz bölgesinde ve Ege'de "ekoturizm" faaliyetleri olarak nitelendirilen turların çevreye ne kadar hizmet ettiği şüphelidir. Genellikle jeeplerle ve teknelerle düzenlenen turlarda ziyaretçiler her şey dahil sistemde harcama yapmamakla birlikte yerel girişimcilere ekonomik faydası dokunmamaktadır. Tur operatörleri nerde nasıl ödeme yapılacağı konusunda yerel girişimcileri örgütlemektedir ve karşılığında %40 komisyon almaktadır. Yani yerel girişimcilere az ve yerel halka da az denecek kadar ekonomik getiri sağlamaktadır. Ekoturizm adı altında yapılan bu faaliyetler yerel halka gelir sağlamamakla birlikte ekoturizme farklı anlamlarda yüklemektedir. Önemli olan ekoturizmin yazılı prensipleri değil uygulamada ne kadar başarılı olduğudur. Çevre sorunlarını halkın ve devletin çevreye tutumlarından çok yörenin endüstriyel üretim tarzı belirlemektedir. Sonuçta doğayı koruma adına yapılan ekoturizm etkinliklerinin sosyal-ekonomik faydası maksimuma çıkarılarak etkinliklerin belirli bir plan ve program dahilinde yürütülmesi gerekmektedir.

Asıl sorun uluslararası dev bir endüstri haline gelen ekoturizmin kendisidir. Eğer ulusal ve yerel kalkınma/gelişme stratejinin bir parçası olarak ekoturizm planlanacaksa, ekoturizm endüstrisinin yönlendirdiği etkinlikleri ve bu etkinliklere katılan turistlerin etkilerini izleyecek ve kontrol edecek yasaların ve uygulamaların oluşturulması gerekmektedir. Ekoturizm adı altında kurulan tesislerin ve faaliyetlerin sosyal, ekonomik, kültürel ve ekolojik çevre üzerindeki etkilerinin (getirdikleri ve götördüklerinin) rutin olarak izlenmesi ve değerlendirilmesi gerekmektedir. Özellikle "yeşil ürün" pazarlaması yapan seyahat acentaları ve tur operatörlerinin bir kısmının katalog ve broşürlerinde "temiz, bozulmamış çevre" olarak sattıkları yerlerin aslında doğal çevre açısından hiçbir değeri olmayan yerler olduğu görülebilmektedir. Bunlar tamamen tüketicinin (turistin) aldatılmasına yönelik girişimlerdir. Sürdürülebilir turizm, hangi turizm çeşidi olursa olsun, çevresel değerlerin turizmin temel ögesi olarak korunmasını, turizm faaliyetlerinin çevreye sorumlu bir şekilde yürütülmesini ve turizmin ekonomik gelişmesi ile çevresel değerlerin korunması çabalarının eşgüdümle yürütülmesi gerekliliğini ifade etmektedir (Anonim 2009i).

Tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de ekoturizm etkinlikleri için başta ilk gelen alan milli parklar olmaktadır. Milli parklar belirli bir alanı koruma statüsüne ve yasal bir

yapıya sahiptir. Bu nedenle milli parkların turizm ve rekreasyonel amaçlı kullanımlarında ideal çevreye saygılı ve duyarlı bir anlayışının yanında kaçınılmaz çevresel bozulmaların etkisi minimum seviyede tutulmalıdır. Aynı durum kamp ve piknik alanlarında da kendini göstermektedir. Şirketlerin kendi başına ekoturizm yapma söylemlerini olurluna bırakmamalı belirli yasal düzenlemeler ile yaptırımlar getirilmelidir. Korunan alanların taşıma kapasiteleri göz önüne alınarak, çevresel, ekonomik ve sosyal faydayı üst seviyeye çıkaran, olumsuz etkileri en aza indiren sürdürülebilir anlayış içinde düzenlemeler yapılmalıdır. Aksi durumda sadece ekonomik fayda göz önüne alındığında koruma altına alınmış veya çevresel değeri yüksek olan alanlar büyük zarar ve kayıplara uğrayacaktır.

8. SONUÇ VE ÖNERİLER

1982 yılında yürürlüğe giren Turizm Teşvik Kanununda ekoturizm kapsamında yer alan yayla turizmi, kırsal turizm ve benzeri turizm türlerine yönelik tesislerin yer alabileceği çevresel ve sosyal anlamda imkan sağlayan yatırımların teşvik edilmesi gerektiği belirtilmiştir. Bu kapsamda ekoturizm potansiyeli bulunan ve gelişmekte olan turizm bölgelerine gerekli yatırımlar yapılmalıdır.

Gelişmekte olan bölgelerde alternatif turizm faaliyetlerinin ekonomik gelişmeye önemli katkısı olduğu görülmektedir. Özellikle Saroz bölgesi gibi doğal zenginliğini kaybetmemiş kırsal bölgelerde uygulanabilecek en uygun alternatif turizm çeşidi ekoturizmdir. Geçimini tarımla sağlayan Trakya'nın kırsal bölgelerinde hayat kalitesinin

düşmesiyle birlikte dışarıya göçlerin arttığı gözlemlenmiştir. Özellikle genç nüfusun oranının azalması bölgeye yatırım yapılmasını, ekoturizm faaliyetlerinin uygulanmasını zorunlu kılmaktadır. Halkın mevcut kaynaklarıyla gerek yerel yönetimlerce gerekse eğitim kurumlarınca bilgilendirilmesi ve doğru yönlendirilmesiyle ekoturizm faaliyetleri olumlu değerlendirilebilecektir.

Bölgedeki tarım arazilerinin yapısından dolayı yetiştirilen tarım ürünleri çeşitleri sınırlıdır. Halk geçimini tarım ürünlerinin yanında hayvancılıktan sağlamakta, ormancılık ve balıkçılık ta diğer geçim kaynaklarını oluşturmaktadır. Kısa süren turizm sezonu boyunca köylü ürettiği ürünleri sahil kenarındaki yerleşimlerde veya yol kenarlarında kendileri satmaktadır. Bu pazarlama faaliyetleri belirli bir düzende olmalıdır. Üretilen ürünlerin paketlenmesi ve sunumunda sağlık kurallarına dikkat edilmelidir.

Ekoturizime yönelik sunulacak önerilerin başında eski taş evlerin aslına uygun restore edilmesi ve küçük ölçekli konaklama işletmesi olarak turizme kazandırılması yer almaktadır. Saroz körfezini çevreleyen köylerin doğal yapısını bozmamıştır ve önemli bir ekoturizm potansiyeli taşımaktadır.

Sunulan diğer bir öneri; halkın organik tarıma ve bahçe bitkilerinin ekimine yönlendirilmesidir. Agroturizm bölge halkının gelirini arttırıcı önemli bir fırsattır. Ayrıca bölgede bulunan bal, tereyağı, balık, geleneksel yemekler, köy ekmeği gibi yiyecekler ziyaretçilere sunulabilir. Geleneksel yöntemlerle üretilen yerel gıda ürünlerinin üretimi desteklenmelidir. Bu ürünlerin gerek satışı olarak gerekse rekreasyon faaliyeti olarak değerlendirilmesi gerekir. Rekreasyon faaliyeti olarak bu ürünlerin ekimi, toplanması için küçük tesisler kurularak agroturizm faaliyeti kapsamında değerlendirilmelidir. Yörenin ekolojik koşullarında doğal olarak yetişen gıda ürünlerin ve ev yapımı ürünlerin üretim yöntemlerine ve faydalarına ilişkin broşürler, kitapçıklarla tanıtımı yapılmalıdır. Bahçe gezilerine katılarak sebze, meyve, baharat bitkisi gibi ürünlerin dikimi, bakımı ya da toplanması gibi faaliyetler organize edilmelidir. Çiftçiler için organik ürün üretimi üzerine bir eğitim programı düzenlenmelidir. Yerel halka gıda üretimi konusunda uzmanlık sağlanmalıdır.

Ekoturistler doğal hayata meraklı araştırmacı kişilerdir. Onlara köy hayatı, doğal hayat tanıtılmalıdır. Hayvancılıktan bitkisel üretime kadar çok çeşitli konularda köy hayatının işleyişi belirli bir program dahilinde ve eğitim doğrultusunda ele alınmalıdır. Köyde yetiştirilen tarımsal ürünlerin ve hayvancılığın katılımcıların ilgisini çekmesi için faaliyetlerin eğlenceli animasyon faaliyetlerine dönüştürülmesi sağlanmalıdır. Belirli programlara göre çiftlik hayatının tanıtımı sağlanmalıdır.

Bölgelerde düzenlenen yöresel festivallere ekoturistlerin katılımı sağlanmalıdır. Üretilen tüm ürünlerin toplama ve hasat takvimleri çerçevesinde ele alınması sağlanmalıdır. Balık av sezonunun bir festival programı çerçevesinde tanıtılmalıdır. Mevsim meyvelerinin toplanması ve tanıtılmasına yönelik faaliyetler geliştirilmelidir.

Bölgede kapalı bulunan kamp alanları yenilenerek faaliyete açılmalıdır. Doğaya zarar vermeyecek yeni kamp alanları, milli parklar, piknik alanları kurulmalıdır ve bölge ekonomisine katkısı sağlanmalıdır.

KAYNAKLAR

- Akova SB (2003). “ Keşan’ın Tarımsal Faaliyetleri Bakımından Coğrafi Potansiyeli (iklim-toprak-su kaynakları)”, Keşan Sempozyumu, 1516 Mayıs, Keşan
- Akova SB (2008). “Enez’in Kalkınmasında Coğrafi Faktörlerin Rolü” İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü Dergisi, 16:1-25
- Akpınar S (2009). “Türkiye’nin Turizm Merkezlerinde Ekoturizm Yaklaşımları”, http://www.ceterisparibus.net/arsiv/s_akpinar.doc
- Altıparmak M (2002). “Turizmin Çeşitlendirilmesi, Sürdürülebilir Turizm ve Planlama”, I. Turizm Şurası Bildiriler Kitabı
- Andaç F (2004). Turizm Hukuku, Detay Yayıncılık, 294s, Ankara.
- Anonim, 2002, TÜRSAB Dergisi, AR-GE Departmanı.
- Anonim, 2005a, Keşan Orman İşletme Müdürlüğü Brifing Dosyası, Keşan.
- Anonim, 2005b, www.milli-parklar.gov.tr, 30.06.2005.
- Anonim, 2005c, www.kad.org.tr/bilgiyazi/sulakalanlar.pdf, 10.07.2005.
- Anonim, 2006, Edirne Çevre Durum Raporu, Çevre İl Müdürlüğü, Edirne.
- Anonim, 2007, Edirne Çevre Durum Raporu, Çevre İl Müdürlüğü, Edirne.
- Anonim, 2008, www.yunus.hacettepe.edu.tr/~tonta/courses/spring2008/bby208
- Anonim, 2009a, DSİ Genel Müdürlüğü Kayıtları
- Anonim, 2009b, www.edirneden.com
- Anonim, 2009c, www.ekoturizmdernegi.org/ekotur.asp
- Anonim, 2009d, www.turcev.org/mavi-bayrak/ekoturizm
- Anonim, 2009e, www.tod-tr.org/ekoturizm.htm
- Anonim, 2009f, www.turizmdosyasi.com
- Anonim, 2009g, www.world-tourism.org
- Anonim, 2009h, www.cevreorman.gov.tr
- Anonim, 2009i, www.tursab.org.tr
- Anonim, 2009j, www.turizm.gov.tr
- Björk P (2000). Ecotourism from a Conceptual Perspective, an Extended Definition of a Unique Tourism Form. The International Journal of Tourism Research,2, 189-200.
- Brougham, J.E., R.W. Butler, 1981. A segmentation.
- Byfield A, Özhatay N (1996). Türkiye’nin Karadeniz, Marmara ve Kuzey Ege Sahillerinde Sürdürülen Bir Botanik Çalışma ve Doğa Koruma Önerileri. (Tercüme eden:

- S.ATAY, N.ÖZHATAY), 34 S, Doğal Hayatı Koruma Derneği ve Fauna and Flora International, İstanbul.
- Cater E (1994). Introduction, in Ecotourism: A Sustainable Option? (eds E. Cater and G. Lowman). Wiley & Sons, Chichester, pp. 3-17.
- Çakılcıoğlu M (1996). Sürdürülebilir Turizme Yönelik Bir Yöntem Önerisi, Doğu Karadeniz/Trabzon İli Özelinde Bir İrdeleme, Doktora Tezi, MSÜ, İstanbul.
- Demirayak F (2002). “Biyolojik Çeşitlilik- Doğa Koruma ve Sürdürülebilir Kalkınma”, TÜBİTAK Vizyon 20023 Projesi çevre ve Sürdürülebilir Kalkınma Paneli, Aralık.
- Dinçer H (2005). Gelibolu Yarımadasından Enez’e Saroz. Cem Matbaası, İstanbul.
- Ekim T (2000). Doğa Tarihi Müzeleri ve Botanik Bahçelerinin Çevre Eğitimindeki Rolü.5.Uluslararası ekoloji ve Çevre Sorunları Sempozyumu. Hacettepe Üniversitesi-Ankara Alman Kültür Merkezi-Çevre Bakanlığı,1-2 Kasım 2000,Ankara.
- Erdoğan N (2003). Çevre ve (Eko)turizm, Erk Yayınları, Ankara.
- Giannecchini J (1993). Ecotourism: New Partners, New Relationships. Conservation Biology, 7 (2), 429-32.
- Görer N, Atik A(1997). “Merkez ve Yerelin Çevre Yönetimindeki Yeri Akdeniz’den İki Örnek” Türkiye'nin Kıyı ve Deniz Alanları I.Ulusal Konferansı, Türkiye Kıyıları Konferansı, Haziran, Antalya.
- Güneş G (1998). Doğal Kaynaklar ve Biyolojik Çeşitlilik. Tarım ve Köy, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Dergisi, Mayıs-Haziran 1998, Sayı:121,Ankara.
- Hawkins D (1991). Address to Ecotourism Management Workshop, Held at George Washington University, June 1991, cited in Giannecchini.
- Işık T (1998). Keşan Tarihi ve Keşan’da İz Bırakanlar, Keşan
- İnan İ.H, Barış Ö (2006). “Süs Bitkileri Üretim ve Pazarlamasında Karşılaşılan Sorunların SWOT Analizi İle Değerlendirilmesi ve Sektörün AB’ye Uyumu”, III. Ulusal Süs Bitkileri Kongresi, Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi ve İzmir Ticaret Odası, 8-10 Kasım 2006, İzmir.
- İnci O (2006). Trakya Alt Bölge Planı’nda Aşağı Meriç, Saroz ve Ganoslar. Keşan Sempozyumu, Keşan Belediye Başkanlığı, 14-15, İstanbul.
- Kalaycı Ş, Albayrak A. S, Eroğlu A, Küçüksille E, Ak B, Karaltı M, Keskin H. Ü, Çiçek E, Kayış A, Öztürk E, Antalyalı Ö. L, Uçar N, Demirgil H, İşler D.B, Sungur, O (2005). SPSS Uygulamalı Çok Değerşkenli İstatistik Teknikleri, Asil Yayın Dağıtım Ltd. Şti Yayınları, 1. Baskı, Ankara.

- Kubaş A (1998). “Trakya Bölgesindeki Tekstil, Deri ve Yağ İşletmelerinin Çevresel Etki Analizi”, T.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, Tekirdağ.
- Kubaş A.ve İnan Ç (2006). “Trakya Bölgesinde Ekoturizm ve Kırsal Kalkınmada Yararlanma Olanakları, Türkiye VII. Tarım Ekonomisi Kongresi.
- Kubaş A. ve Özkan E (2008). “Trakya Bölgesinin Önemli Sulak Alanları ve Ekoturizm Potansiyelleri Üzerine Bir İnceleme” VIII. Ulusal Ekoloji ve Çevre Kongresi.
- Kurdoğlu O (2001). “Turizmde Değişen Eğilimler ve Doğu Karadeniz İçin Bir Değerlendirme”, 5 Haziran Dünya Çevre Günü Özel Bülteni, T.C. Trabzon Valiliği - Trabzon İl Çevre Müdürlüğü Yayını, Trabzon.
- Lanquar R (1995). *Tourisme et Environnement en Meditteranes*, Economica, Paris.
- Malhotra K.N (1993). *Marketing Research an Applied Orientation*, s.620, Prentice Hall International Inc., ABD.
- Mansuroğlu S (2006). “Turizm Gelişmelerine Yerel Halkın Yaklaşımlarının Belirlenmesi: Akseki- Antalya Örneği” Akdeniz Üniversitesi, Ziraat Fakültesi Yayını, 19(1), 35-46.
- Norman D. ve Diğerleri (2001). *Special Interest Tourism*, John Wiley&Sons Australia Ltd.
- OECD (1994). *Tourism Policy and International Tourism in OECD Countries 1991- 1992*. OECD, Paris.
- Ozoner F.S (2002). “Milli Parklarda Çevre Eğitiminin Eko-rehber Yetiştirilmesinde ve Ekoturizmin Yaygınlaştırılmasındaki Önemi” Turizm Eğitimi Genel Müdürlüğü, konferans- Workshop, Aralık 2002.
- Önal İ (1997). “Türkiye’de Kıyı Alanları Yönetimi ve Sorunları” Türkiye'nin Kıyı ve Deniz Alanları I.Ulusal Konferansı, Türkiye Kıyıları 97 Konferansı Bildirileri
- Smith L. V and Readington W (1992). *Tourism Alternatives, Potentials and Problems in The Development of Tourism*, University of Pennsylvania Pres, Philadelphia.
- Şapçı B (2005). Edirne ili Keşan ilçesi Kuzey-orta Saroz bölgesinde Ekoturizm ve Agro Turizm, Trakya Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Basılmamış Yüksek lisans Tezi, Tekirdağ.
- Topkaya B, Kalkanoğlu B, Oğuz H (1997). “Kıyı Bölgeleri İçin Çevre Yönetim Şekli: GATAB” Türkiye'nin Kıyı ve Deniz Alanları I.Ulusal Konferansı, Türkiye Kıyıları 97 Konferansı Haziran.
- Tutar E (1998). “Eko-Turizm, “Göksu Deltası Uygulamaları ve Eğirdir Gölünde Eko Turizm Olanakları,” 1.Ulusal Turizm Sempozyumu, 17-19 Eylül, SDÜ Basımevi, s.331-336, Isparta.

- Weaver D.B (1998). Ecotourism in the Less Developed World, Cap International, Wallingford, UK.
- WTO (2002). “ Quebec Declaration on Ecotourism”, World Ecotourism Summit, Quebec City, Canada, 22 May 2002,
<http://www.worldtourism.org/sustainable/ecotourism2002/eng.pdf>
- Wood M.E (2002). “Ecotourism: Princibles, Practices, Policies for Sustainability, United Nations Publication, The International Ecotourism Society, USA.
- Yıldırım H ve ark. (2007). Turizm Hukuku ve Mevzuatı, Detay Yayıncılık, s.438, Ankara.
- Yılmaz R, Serbest D (2005). Saroz Körfezi Kıyı Kumulları Üzerindeki Çevresel Etkiler Araştırılması, Trakya Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi.
- Yücel C (2003). “Turizmde Yükselen Değer: Ekoturizm”, Türsab.
- Ziffer K.A (1989). Ecotourism: The Uneasy Alliance. Working Paper No. 1. Conservation International, Washington, DC.